

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE
pre obdobie 2014 - 2020

STANOVISKO

(číslo:)

vydané Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky podľa § 17 ods. 12 zákona
č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých
zákonov v znení neskorších predpisov

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

1. Názov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“)

2. Identifikačné číslo

2020796338/00681156/SK2020796338

3. Adresa sídla

Špitálska 4, 6, 8, 816 43 Bratislava

4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa

Ing. Albert Németh, generálny riaditeľ sekcie riadenia ESF

Špitálska 4, 6, 8, 816 43 Bratislava

Tel. číslo: +421 2 2046 2942

E-mail: albert.nemeth@employment.gov.sk

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE S CELOŠTÁTNYM DOSAHO

1. Názov

Operačný program Ľudské zdroje pre obdobie 2014 - 2020 (ďalej OP ĽZ)

2. Charakter

Operačný program Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z fondov EÚ na roky 2014 - 2020 v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálneho začlenenia. Celkové zameranie OP ĽZ, jeho špecifické ciele a typy aktivít boli stanovené tak, aby podporovali napĺňanie priorít stratégie Európa 2020 a Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2013, ktorý definuje opatrenia na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti Slovenskej republiky.

EK pre programové obdobie 2014 - 2020 vypracovala 11 tematických cieľov, ktoré sú spoločné pre politiku súdržnosti, vidiecky rozvoj a pre námornú a rybársku politiku. Zabezpečujú, aby zásahy v rámci týchto politík smerovali k dosiahnutiu spoločných cieľov. Tieto tematické ciele prevádzajú stratégiu Európa 2020 na operačné ciele, ktoré budú podporované práve cez fondy spoločného strategického rámca.

Stratégia OP ĽZ vychádza z Národného programu reforiem SR a súčasne nadväzuje na Partnerskú dohodu, cieľom ktorej bolo vytvorenie rámca pre dialóg medzi Európskou komisiou a SR. Tento dokument obsahuje kľúčové národno-špecifické výzvy a predstavuje predbežné

názory Komisie na hlavné priority financovania na Slovensku pre verejné výdavky podporujúce rast.

3. Hlavné ciele

Pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie bol v rámci OP ĽZ zadefinovaný nasledovný globálny cieľ: „Podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného učenia a ich plnohodnotného začlenenia sa na trh práce na zlepšenie ich sociálnej situácie“

Dosahovanie globálneho cieľa OP ĽZ v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi Národného programu reforiem a v nadväznosti na Partnerskú dohodu sa bude realizovať pomocou mäkkých a tvrdých (investičných) opatrení v nasledovných prioritných osiach:

1. Vzdelávanie
2. Zamestnanosť
3. Sociálne začlenenie
4. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít
5. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít
6. Technická pomoc

OP ĽZ sa zameriava na plnenie nasledujúcich **tematických cieľov EÚ**:

- Tematický cieľ 8 - Podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- Tematický cieľ 9 - Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii
- Tematický cieľ 10 - Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania

Mäkké opatrenia sa budú vykonávať prostredníctvom ESF v rámci prioritných osí zameraných na vzdelávanie, zamestnanosť, sociálne začlenenie a integráciu marginalizovaných rómskych komunít. Investičné opatrenia prostredníctvom EFRR bude realizovať prioritná os 5 zameraná na technickú vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít.

4. Stručný opis obsahu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom

Prioritné osi operačného programu definujú čiastkové potreby, výzvy a opatrenia, ktoré sa plánujú naplňať prostredníctvom tematických cieľov, investičných priorít a špecifických cieľov. Prínosy opatrení realizovaných v rámci jednotlivých investičných priorít budú ciele a merateľné prostredníctvom ukazovateľov definovaných v príslušných kapitolách operačného programu.

Tematické ciele, investičné priority a špecifické ciele OP ĽZ

Prioritná os	Tematický cieľ	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
1. Vzdelávanie	Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania	1.1 Zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, uľahčovanie prechodu od vzdelávania k zamestnanosti a zlepšovanie systémov odborného vzdelávania a prípravy a ich kvality, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídanie zručností, úpravy učebných plánov a vytvárania a rozvoja systémov vzdelávania	1.1.1 Zvýšiť kvalitu vzdelávania na ZŠ a SŠ reflektujúc potreby trhu práce s dôrazom na podporu odborného vzdelávania a prípravy

Prioritná os	Tematický cieľ	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
		na pracovisku vrátane systémov duálneho vzdelávania a odborného vzdelávania	
		1.2 Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín	1.2.1 Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
		1.3 Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpora flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií	1.3.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehľbovanie a zvyšovanie kvalifikácie 1.3.2 Zlepšiť postavenie a kvalitu pedagogických a odborných zamestnancov na všetkých stupňoch vzdelávania
2. Zamestnanosť	Podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a mobility pracovnej sily	2.1 Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily	2.1.1 Zlepšiť prístup dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnutých osôb na trh práce 2.1.2 Zlepšiť podporu tvorby pracovných miest, mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov a podnikov, podporu udržateľnej samostatnej zárobkovej činnosti, začínajúcich podnikov a poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych aktivít vo vidieckych oblastiach
		2.2 Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunit, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí	2.2.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce
		2.3 Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladenia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu	2.3.1 Zvýšiť dostupnosť kvalitných, udržateľných a cenovo dostupných riešení v oblasti starostlivosti o závislého člena domácnosti, najmä detí s cieľom zvýšiť mieru zamestnanosti 2.3.2 Odstrániť horizontálnu

Prioritná os	Tematický cieľ	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičným prioritám
			a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie
3. Sociálne začlenenie	Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	3.1 Aktívne začlenenie, a to aj s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti	3.1.1 Zvýšiť aktivitu ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením za účelom ich začlenenia 3.1.2 Poskytovanie pomoci ľuďom ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením pri ich integrácii na trh práce 3.1.3 Prevencia a eliminácia diskriminácie
		3.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu	3.2.1 Podporovať prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
4. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít	Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	4.1 Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia	4.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov MRK na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie
			4.1.2 Znížiť mieru nezamestnanosti rómskych mužov a žien
			4.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetvy a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania
5. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít	Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	5.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach	5.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania 5.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve 5.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre
		5.2 Poskytovanie podpory sociálnym podnikom	5.2.1 Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK
6. Technická pomoc			Efektívne riadenie programového cyklu operačného programu

PRIORITNÁ OS 1: Vzdelávanie

Prioritná os 1 Vzdelávanie je zameraná na aktuálnu potrebu našej spoločnosti, ktorá má reflektovať na súčasné trendy v súlade so smerovaním k vedomostnej spoločnosti. Vedomostná ekonomika a vedomostná spoločnosť zabezpečia trvalú a dlhodobú konkurencieschopnosť SR. Zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva je možné len vtedy, ak budú vytvorené reálne podmienky pre udržateľný a stabilný ekonomický rast. Slovensko má jednu z najnižších úrovní investícií do vzdelávania v pomere k HDP v EÚ. Pritom kvalitne vzdelaná spoločnosť a vzdelanie reflektujúce na potreby trhu práce sú jednými z hlavných predpokladov pre inovačný potenciál krajiny, najmä z hľadiska dlhodobej perspektívy udržateľného rozvoja SR. Kvalita vzdelávania má výrazný vplyv na udržateľnosť pracovných miest a zvyšovanie životnej úrovne.

Špecifický cieľ 1.1.1 Zvýšiť kvalitu vzdelávania na ZŠ a SŠ reflektujúc potreby trhu práce s dôrazom na podporu odborného vzdelávania a prípravy

Realizáciou aktivít v rámci špecifického cieľa 1.1.1 sa zabezpečí, aby kvalita základného a stredného školstva reflektovala na požiadavky pracovného trhu. Dôraz bude kladený na zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prepojenie s praxou a zvyšovanie kvality kľúčových kompetencií a zručností žiakov predovšetkým v oblasti matematickej, prírodovednej a finančnej gramotnosti vrátane podpory tvorivosti žiakov.

Očakávané výsledky

- zavedenie prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy
- zvýšenie podielu účasti žiakov na praktickom vyučovaní priamo na pracoviskách zamestnávateľa
- systém partnerskej spolupráce so zamestnávateľmi pri tvorbe, inovácii a realizácii obsahu vzdelávania, prepojenie teoretického a praktického vzdelávania
- zvýšenie účasti žiakov so ŠVVP v hlavnom vzdelávacom prúde a uplatňovanie modelu inkluzívneho vzdelávania na ZŠ a SŠ
- vytvorený systém podpory prechodu žiakov zo školy na trh práce alebo na nadväzujúci stupeň vzdelávania s osobitným zreteľom na žiakov so ŠVVP
- zvýšenie matematických, prírodovedných, technických, jazykových a IKT zručností a finančnej gramotnosti žiakov ZŠ a SŠ
- zvýšenie podnikateľských vedomostí, zručností a ekonomického myslenia žiakov
- vypracovanie štandardov kvality primárneho a nižšieho stredného vzdelávania.

Príklady aktivít

- Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na zvýšenie prírodovedných, matematických, technických, jazykových, IK zručností a finančnej gramotnosti
- Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania
- Monitoring, evaluácia, tvorba a zavádzanie štandardov kvality
- Návrh a overenie indikatívnych deskriptorov a referenčný súbor kvalitatívnych kritérií/indikátorov kvality odborného vzdelávania a prípravy, mechanizmov ich merania a monitorovania
- Podpora aktivít mobility a internacionalizácie v oblasti odborného vzdelávania
- Projekty zamerané na vytváranie cvičných firiem vrátane rozšírenia predmetu cvičná firma na čo najväčší počet stredných škôl
- Projekty na zvýšenie záujmu žiakov ZŠ o odborné vzdelávanie a prípravu vrátane odborného a kariérneho poradenstva (aj v spolupráci s rodičmi)
- Podpora projektov zameraných na rozšírenie prvkov duálneho vzdelávania
- Podpora spolupráce škôl so zamestnávateľmi napr. formou projektov zameraných na podporu výkonu praktického vyučovania žiakov SOŠ priamo na pracoviskách zamestnávateľa, podpora stimulujúcich vzdelávacích procesov pre lepšiu previazanosť škôl s podnikmi a zamestnávateľmi, zavedenie stimulov pre zamestnávateľov atď.
- Aktivity zamerané na zníženie rodových a spoločenských stereotypov vo vzdelávaní na

- ZŠ a odborného vzdelávania
- Aktivity zamerané na proaktívne inkluzívne opatrenia v oblasti ZŠ a odborného vzdelávania

Špecifický cieľ 1.2.1 Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce

Cieľ je zameraný na posilňovanie kvality VŠ vzdelávania a na praktické vzdelávanie v osnovách vyššieho vzdelávania.

Očakávané výsledky

- zvýšenie počtu a kvality bakalárskych profesijne orientovaných študijných programov
- rozvinutý systém bakalárskych študijných programov zameraných na profesijné vzdelávanie
- podpora odbornej praxe vysokoškolských a vedeckých pracovníkov vo firmách
- zvýšenie počtu partnerstiev VŠ centier prepájajúcich VŠ a podnikovú sféru, zameraných na riešenie konkrétnych úloh a zadaní z praxe
- zvýšenie záujmu a počtu absolventov štúdia STEM
- vytvorenie funkčného systému podpory ľudského kapitálu na VŠ a vo výskume
- rozšírenie spolupráce VŠ na riešení výskumných projektov s partnermi
- zvýšenie podpory inkluzívneho VŠ vzdelávania osôb so špecifickými potrebami

Príklady aktivít

- Podpora podnikateľských, inovačných a riešiteľských schopností v osnovách vyššieho vzdelávania.
- Aktivity na zmenu opisov študijných odborov podľa požiadaviek zamestnávateľov,
- Aktivity odborných praxí študentov a odborných stáží vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov v zamestnávateľskom sektore.
- Vytvorenie katalógu vysokoškolských kvalifikácií a kvalifikačných štandardov.
- Vytvorenie podmienok na prípravu expertov pre vysokoškolské centrá prepájajúce vysoké školy a podniky v regiónoch
- Vytvorenie podmienok na uskutočňovanie stáží a praktickej prípravy priamo u zamestnávateľov, školenie zamestnancov na vzdelávanie študentov.
- Aktivity zamerané na rozvoj podnikateľských zručností.
- Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby trhu práce vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania v spolupráci so súkromným sektorom a organizáciami zastupujúcimi podnikateľský sektor, malé a stredné podnikanie.
- Podpora projektov zameraných na proaktívne inkluzívne opatrenia
- Podpora projektov vysokých škôl na identifikáciu a odstraňovanie bariér v prístupe k štúdiu osôb so špecifickými potrebami.
- Posilňovanie zabezpečenia kvality, zabezpečenie potrieb praxe, ako aj excelentnosti vysokoškolského vzdelávania.
- Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ľudského kapitálu vo vede a výskume, s cieľom vytvárania predpokladov na úspešnú implementáciu RIS3
- Monitoring, evaluácia, tvorba a zavádzanie štandardov kvality
- Podpora aktivít mobility medzi organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom.
- Podpora projektov na zvýšenie počtu absolventov štúdia STEM (prírodné vedy, technológia, inžinierstvo a matematika) a štúdia IT vrátane inštitucionálnej, materiálnej, informačnej a administratívnej podpory VŠ (propagácia, poradenstvo, motivácia)
- Aktivity zamerané na zníženie rodových a spoločenských stereotypov vo vysokoškolskom vzdelávaní.

Špecifický cieľ 1.3.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehľbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

Prostredníctvom špecifického cieľa bude možné zabezpečiť zlepšenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu, obnove zručností a spôsobilostí pracovnej sily a zvyšovania významu pracovného trhu v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj podporou zákonného riešenia uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania. Súčasťou realizovanej podpory bude zároveň zvýšenie zainteresovanosti zamestnávateľov na CŽV s cieľom stabilizácie pracovných pozícií.

Očakávané výsledky

- zvýšenie účasti dospelých na CŽV s osobitným dôrazom, na ľudí, ktorí si potrebujú zvýšiť a obnoviť kvalifikáciu pre ich udržateľnosť na trhu práce
- zvýšenie počtu osôb, ktoré získali osvedčenie o nadobudnutí kvalifikácie
- zvýšenie počtu osôb so ŠVVP zúčastnených na CŽV
- podpora vzdelávacích programov na doplnenie základného a/alebo nižšieho stredného vzdelania (tzv. programy druhej šance)
- vytvorenie systému kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania (validácia výsledkov)
- prepojenie systému vzdelávania s trhom práce prostredníctvom novovytvorených programov neformálneho vzdelávania
- priebežné revidovanie a aktualizácia Národného kvalifikačného rámca a Národnej sústavy kvalifikácií
- prepojenie systému CŽV s trhom práce vytváraním partnerstiev vzdelávacích inštitúcií so zamestnávateľmi, zavedenie systému partnerskej spolupráce
- rozšírenie siete oprávnených inštitúcií na vykonávanie skúšok - overenia odbornej spôsobilosti
- zvýšenie informovanosti občanov o možnostiach ďalšieho vzdelávania, uznávaní dosiahnutých kvalifikácií a príležitostiach na trhu práce
- vytvorenie štandardov neformálneho vzdelávania mládeže vo vybraných kompetenciách potrebných pre uplatnenie na trhu práce
- vytvorenie a zavedenie systémov podpory prechodu mladých ľudí zo študentského do pracovného prostredia ako nástroja na podporu rozvoja kompetencií mladých ľudí (špecifické vzdelávanie, životný, podnikateľský mentoring, koučing, dobrovoľnícka služba)
- doplnenie a stabilizácia zdravotníckych pracovníkov v kritických špecializačných odboroch zdravotníctva rovnomerne vo všetkých regiónoch Slovenska
- zníženie vekového priemeru lekárov (prednostne lekári prvého kontaktu)
- skvalitnenie ľudských zdrojov v zdravotníctve s ohľadom na nové postupy v poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Príklady aktivít

- Tvorba a realizácia vzdelávacích programov na rozvoj kompetencií dospelých v súlade s požiadavkami trhu práce (zvyšovanie, získanie, doplnenie), predovšetkým v oblasti jazykových a IKT zručností
- Vytvorenie kurzov na ukončenie ZŠ a/alebo nižšieho stredného vzdelania, stimulovanie pokračovania v štúdiu na nadväzujúcom stupni vzdelávania
- Inštitucionalizácia CŽV osôb s osobitými vzdelávacími potrebami.
- Podpora inkluzívnych vzdelávacích aktivít pre osoby s osobitými vzdelávacími potrebami a iné znevýhodnené skupiny.
- Projekty na podporu vzdelávania pre aktívne starnutie s dôrazom na uplatnenie na trhu práce.
- Zavádzanie programov na dokončenie/doplnenie vzdelania.
- Priebežné revidovanie a aktualizácia Národného kvalifikačného rámca a Národnej sústavy kvalifikácií.
- Monitoring, evaluácia, tvorba a zavádzanie štandardov kvality.
- Programy na podporu zvyšovania kompetencií tútorov a lektorov
- Zvyšovanie zainteresovanosti zamestnávateľov na programoch CŽV, vrátane tvorby podmienok pre priamu účasť zamestnávateľov na tvorbe obsahu a foriem CŽV

- Identifikácia a zhodnotenie úrovne kompetencií dospelých využívaných v pracovnom živote.
- Tvorba, realizácia a kontrola štandardov kvality ďalšieho vzdelávania.
- Vytváranie kontaktných miest / centier kariérového poradenstva pre dospelých, vzdelávanie kariérových poradcov a implementácia štandardov poradenských služieb.
- Prepojenie databáz údajov z oblasti ČŽV, sociálnych štatistík a trhu práce.
- Podpora aktivít mobility.
- Podpora sociálnych a komunikačných zručností mládeže s cieľom uplatnenia sa na trhu práce
- podpora opatrení na riešenie problémov spojených s nezamestnanosťou mládeže prostredníctvom tvorby systémov vyhľadávania a „vťahovania“ NEETs do podporných aktivít, podpora mladých ľudí so špecifickými problémami pri ich zamestnaní, generovanie príkladov spolupráce zamestnávateľov a poskytovateľov vzdelávania
- Aktivity zamerané na zníženie rodových a spoločenských stereotypov vo vzdelávaní.
- Podpora rozvoja kľúčových kompetencií osobnostno-sociálneho rozvoja mládeže prostredníctvom cielených voľnočasových aktivít
- Rezidentské programy prioritne zamerané na posilnenie siete zdravotníckych pracovníkov v kľúčových vekovo rizikových a poddimenzovaných špecializačných odboroch. Realizácia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v nadväznosti na nové postupy v prevencii a poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Špecifický cieľ 1.3.2 Zlepšiť postavenie a kvalitu pedagogických a odborných zamestnancov na všetkých stupňoch vzdelávania

Špecifický cieľ je zameraný na zlepšenie postavenia a zvýšenie kvality pedagogických a odborných zamestnancov na všetkých stupňoch vzdelávania. V regionálnom školstve pôsobí 34% učiteľov starších ako 50 rokov, najčastejšie vo veku 50-54 rokov (15,3%) a najviac v SOŠ. Mladých učiteľov vo veku do 30 rokov pôsobí v školách len 13,4% z celkového počtu.

Pre zlepšenie postavenia pedagogických a odborných zamestnancov je potrebná kvalitná príprava na povolanie a ďalší profesijný rozvoj počas jeho výkonu. Zámerom je investovať do budovania ľudského kapitálu v školstve (vrátane zvýšenia záujmu o štúdium učiteľstva najmä odborných, STEM a IT predmetov, podpory doktorandov a získania expertov pre výučbu), ako aj do podpory a obnovy existujúceho ľudského kapitálu prostredníctvom rozvoja profesijných kompetencií. K dosiahnutiu cieľa je zároveň potrebné zvýšiť efektívnosť riadenia škôl.

Očakávané výsledky

- vytvorenie profesijných štandardov pre príslušné kategórie a podkategórie pedagogických a odborných zamestnancov a kariérnych pozícií pedagogických a odborných zamestnancov s ohľadom aj na inkluzívne vzdelávanie
- zvýšený podiel študentov v učiteľských študijných programoch prvého stupňa pre predmety STEM a IT
- zvýšený objem praktickej výučby učiteľských študijných programov
- zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov vrátane uplatňovania modelu inkluzívneho vzdelávania v praxi
- zvýšenie profesijných kompetencií vedúcich pedagogických zamestnancov a vedúcich odborných zamestnancov v oblasti efektívneho riadenia a manažmentu škôl a školských zariadení
- otvorenie akademickej kariéry aj pre odborníkov pôsobiacich v iných sektoroch

Príklady aktivít

- Tvorba, realizácia a kontrola štandardov kvality ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s ohľadom aj na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania
- Tvorba a inovácia inkluzívnych profesijných štandardov pre príslušné kategórie a podkategórie pedagogických alebo odborných zamestnancov a kariérových pozícií pedagogických a odborných zamestnancov

- Podpora realizácie kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s dôrazom na inkluzívny aspekt
- Tvorba, inovácia, realizácia študijných a vzdelávacích programov, vrátane profesijne orientovaných študijných a vzdelávacích programov
- Podpora rozvoja kľúčových kompetencií predovšetkým v oblasti jazykových a IKT zručností
- Zabezpečenie podmienok na uskutočňovanie stáží a praktickej prípravy v podnikoch
- Podpora vytvárania cvičných škôl
- Podpora prepojenia teoretického a praktického vzdelávania.
- Projekty zamerané na zvýšenie počtu hodín praxe študentov učiteľských odborov
- Podpora projektov zameraných na manažérsku prípravu riaditeľov škôl
- Popularizácia štúdiá STEM, IT a odborných predmetov v učiteľských odboroch (propagácia, poradenstvo, motivácia)
- Identifikácia a zhodnotenie úrovne kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov
- Podpora aktivít mobility
- Projekty zamerané na podporu propagácie učiteľského povolania
- Aktivity zamerané na zníženie rodových a spoločenských stereotypov vo vzdelávaní.

PRIORITNÁ OS 2: Zamestnanosť

Rozvoj ľudského kapitálu je hlavným predmetom záujmu pre Slovensko. Fondy SSR by mali prispieť k rastu a tvorbe pracovných príležitostí. Investície realizované z fondov SSR by sa mali zamerať na odstraňovanie prekážok na pracovnom trhu pre najohrozenejšie skupiny: dlhodobo nezamestnaných a starších ľudí, mladých nezamestnaných, ženy a osoby ohrozené sociálnym vylúčením. Silnejšie verejné služby zamestnanosti budú kľúčovým nástrojom pre dosiahnutie týchto cieľov.

Z pohľadu prispôsobivosti podnikov a ich zamestnancov na zmenené podmienky na trhu práce je mimoriadne dôležitý vývoj štruktúry zamestnanosti v podnikoch podľa ich veľkosti ako aj vzdelanostnej štruktúry zamestnanosti v SR. Cieľom investičnej priority je vytvoriť podmienky na modernizáciu trhu práce s cieľom zvýšiť úroveň zamestnanosti a zabezpečiť udržateľnosť sociálnych modelov a pracovných miest, zlepšiť postavenie zamestnancov prostredníctvom získavania nových zručností, ktoré súčasným a budúcim zamestnancom umožnia prispôbiť sa novým podmienkam a potenciálnym kariérnym posunom, znížia nezamestnanosť a zvýšia produktivitu práce.

Špecifický cieľ 2.1.1 Zlepšiť prístup dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnutých osôb na trh práce

Špecifický cieľ bude prispievať k riešeniu vyššie uvedených problémov, a to nedostatku zodpovedajúcich kvalifikácií, schopností a pracovných skúseností. Podpora bude pokračovať formou APTP, a to prostredníctvom jej zlepšeného pokrytia, účinnosti, uplatňovania individuálnych plánov a rozšírením služieb najviac relevantných pre pomoc dlhodobo nezamestnaným, nízko kvalifikovaným, starším ľuďom a zdravotne postihnutým osobám. Podpora bude usilovať o maximalizáciu synergie činností s celoživotným vzdelávaním tak, aby získali vedomosti a zručnosti dopytované na trhu práce a zvýšila sa ich zamestnanosť.

Očakávané výsledky

- zvýšenie zamestnanosti, zníženie nezamestnanosti, predovšetkým dlhodobej
- zvýšenie účasti starších ľudí na trhu práce
- zníženie miery nezamestnanosti ľudí od 55-64 roku
- zvýšenie účasti nízko kvalifikovaných a zdravotne postihnutých osôb na trhu práce
- zvyšovanie zamestnateľnosti
- udržanie pracovných miest a tvorba nových pracovných miest, a umiestnenie nezamestnaných osôb, resp. osôb, ktorým hrozí prepúšťanie z pracovného pomeru, na trh práce

- zavedenie opatrení pre integráciu znevýhodnených uchádzačov do udržateľného zamestnania.

Príklady aktivít

- Poskytovanie personalizovaných služieb zamestnanosti s osobitným dôrazom na najviac ohrozené znevýhodnené skupiny UoZ vrátane posilnenia personálnych kapacít úradov PSVR za účelom poskytovania cielených, individualizovaných opatrení.
- Poskytovanie aktívnych a preventívnych opatrení prístupných pre všetkých uchádzačov o zamestnanie.
- Podpora aktívnej politiky trhu práce a zamestnanosti, vrátane vzdelávania a prípravy pre trh práce, podpora starších a nízko kvalifikovaných.
- Podpora aktivačných centier na získanie pracovných návykov dodatočných vedomostí či zručností a aktívne hľadanie pracovného miesta, resp. podpora vytvorenia živnosti na nedostatkové remeslá u dlhodobo nezamestnaných.
- Podpora zdravého starnutia pre nezávislý, bezpečný, dôstojný a aktívny život v starobe.
- Podpora inovatívnych riešení, pilotných projektov na odskúšanie nových aktívnych a preventívnych opatrení trhu práce.
- Programy na podporu zamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím.
- Hodnotenie účinnosti a efektívnosti AOTP.
- Aktivity zamerané na modernizáciu verejných služieb zamestnanosti.
- Podpora siete EURES
- Vzdelávanie zamestnancov verejných služieb zamestnanosti zameraného na skvalitňovanie práce s klientom.
- Aktivity zamerané na zvyšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
- Aplikovanie osvedčených foriem podpory a individuálnej práce aj pre iné znevýhodnené skupiny ako ZP.
- Podpora rozsahu prevenčných aktivít vo všetkých oblastiach spoločenského života.
- Digitálna integrácia na zabezpečenie sledovania účinnosti služieb zamestnanosti a prognózovania potrieb trhu práce a profesijného poradenstva, prepojenia online systémov medzi spolupracujúcimi inštitúciami, na zabezpečenie analytických nástrojov, na zabezpečenie systematického monitorovania výdavkov, na podporu prístupu k elektronickým službám.
- Podpora spolupráce verejných služieb zamestnanosti s neštátnymi subjektmi prispievajúcimi k začleňovaniu znevýhodnených skupín UoZ na trh práce.
- Podpora sociálneho dialógu pri riešení rozvoja zamestnanosti, najmä dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnutých osôb.

Špecifický cieľ 2.1.2 Zlepšiť podporu tvorby pracovných miest, mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov a podnikov, podporu udržateľnej samostatnej zárobkovej činnosti, začínajúcich podnikov a poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych aktivít vo vidieckych oblastiach

Trh práce Slovenskej republiky je výrazne poznamenaný nízkou medziregionálnou mobilitou pracovnej sily, pričom vo väčšine krajov je niekoľko stoviek voľných pracovných miest. V roku 2012 bolo v SR približne 14 tisíc voľných pracovných miest, z toho najviac v Bratislavskom (8 tisíc) a v Banskobystrickom kraji (1,3 tisíc), najmenej v Nitrianskom kraji (asi 700). Dlhodobo prevládajúcim typom mobility za prácou v podmienkach Slovenska je dochádzka do zamestnania z obce do obce spravidla v tom istom okrese. Rozsah dochádzky do zamestnania nad rámec okresu alebo kraja dlhodobo osciluje na nízkych hodnotách.

Zvýšenie medziregionálnej mobility za prácou patrí k významným faktorom, ktorý môže napomôcť k znižovaniu regionálnych rozdielov v životnej úrovni obyvateľstva v danom regióne a následne aj sekundárne ovplyvňovať rast zamestnanosti. Na podporu mobility pracovnej sily sa využívajú tri druhy príspevkov, ktoré sú poskytované v súlade so zákonom o službách zamestnanosti. Ide o príspevok na dochádzku za prácou, príspevok na presťahovanie za prácou a príspevok na dopravu do zamestnania. Príspevok na dochádzku za prácou bol v roku 2012 tretím najvyužívanejším AOTP.

Podpora samostatnej zárobkovej činnosti je zabezpečovaná prostredníctvom príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť. Súčasťou prípravy na jej začatie a prevádzkovanie môže byť aj absolvovanie prípravy uchádzačom o zamestnanie a vypracovanie podnikateľského zámeru.

Očakávané výsledky

- zvýšená tvorba a udržanie pracovných miest
- zvýšená tvorba a udržanie pracovných miest znížením odvodového zaťaženia pre pracovníkov s nízkymi príjmami
- zabezpečená udržateľnosť samostatnej zárobkovej činnosti a zlepšená efektívnosť vynaložených finančných zdrojov pre tých, ktorí budú prevádzkovať udržateľné živnosti
- zlepšená mobilita za prácou a zmiernené bariéry mobility pracovnej sily a podpora zamestnanosti v prospech lepšieho využívania potenciálu mobility pracovnej sily
- zvýšené zručností pre adaptabilitu pracovníkov a prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov zmenám
- podpora voľného pohybu pracovných síl v rámci EÚ/EHP prostredníctvom EURES
- lepšia identifikácia sektorovej potreby zručností na trhu práce a dopytu po kvalifikovanej pracovnej sile prostredníctvom Národnej sústavy povolání

Príklady aktivít

- Podpora tvorby pracovných miest vrátane podpory vytvárania nových pracovných miest v nových podnikoch a samozamestnania.
- Podpora poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych aktivít vo vidieckych oblastiach
- Zlepšenie prístupu k zamestnaniu a predchádzanie nezamestnanosti prostredníctvom podpory podnikania, vytvárania podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce.
- Školenia a tréningy pre podporu tvorby nových pracovných miest formou samozamestnania a zamestnávania zo strany MSP.
- Tvorba udržateľných pracovných miest zamestnávateľmi znížením odvodového zaťaženia pre pracovníkov s nízkymi príjmami ako aj absolventov stredných a vysokých škôl alebo úhradou mzdových nákladov alebo časti mzdových nákladov.
- Podpora miestnych a regionálnych iniciatív a ich prístupu k tvorbe udržateľných pracovných miest a samozamestnávaniu.
- Tvorba pracovných miest v malých podnikoch, predovšetkým začínajúcich podnikov.
- Podpora tvorby pracovných miest formou poradenstva, odborných konzultácií a školení najmä pre začatie podnikania a služieb.
- Overovanie nových opatrení na trhu práce formou pilotných projektov.
- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na profesnú mobilitu
- Aktivity zamerané na zlepšovanie mobility za prácou, adaptability zamestnancov a podnikov
- Podpora zavádzania systémových zmien a inovatívnych riešení na zabezpečenie potrebnej mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov a podnikov.

Špecifický cieľ 2.2.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

Všeobecne je stav nezamestnanosti medzi mladými ľuďmi ovplyvnený nesúlalom zručností a potrebami trhu práce, a momentálne tiež nedostatočným dopytom po pracovnej sile. Úroveň miery nezamestnanosti osôb vo veku 15-24 rokov dosahuje na Slovensku dlhodobo nadpriemerné hodnoty.

Kľúčové aktivity implementácie systému záruk budú zamerané na odborné poradenské služby úradov PSVR, vytváranie lepšie cielených a individualizovaných činností a na ich základe identifikáciu a podporné činnosti najmä pre tých mladých ľudí, ktorým hrozí, že si nenájdu zamestnanie ani možnosť ďalšieho vzdelávania.

Očakávané výsledky

- zvýšenie zamestnanosti, zníženie nezamestnanosti mladých ľudí

- zvyšovanie zamestnateľnosti mladých ľudí
- zníženie miery neaktivity mladých ľudí do 29 rokov (tých, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy - NEET)
- zvýšenie počtu odborných poradcov na úradoch PSVR
- zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých ľudí s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, praxe

Príklady aktivít

- Zavedenie programov poradenských služieb špecificky cielených na mladých ľudí.
- Aktivity súvisiace s realizáciou záruky pre mladých ľudí do 29 rokov.
- Programy súvisiace s poskytovaním záruky a umožňujúce zvýšenie počtu odborných poradcov na úradoch PSVR za účelom poskytovania cielených, individualizovaných opatrení pre mladých ľudí.
- Programy a projekty zamerané na inštitucionálne zriaďovanie organizačných celkov alebo útvarov zaoberajúcich sa poradenstvom a pomocou mladým ľuďom pri ich prechode zo školy do zamestnania (poradenstvo pri voľbe povolania, individuálne poradenstvo, tréningy zručností, pomoc alebo asistencia pri začleňovaní na trh práce do zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti).
- Programy a projekty zamerané na mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy - tzv. NEET.
- Programy a projekty zabezpečujúce podporu zamestnávania alebo samozamestnávania mladých ľudí (aj absolventov škôl)
- Programy umožňujúce dokončenie vzdelania na základnej škole alebo strednej škole.
- Programy a projekty umožňujúce ďalšie vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie, odborné vzdelávanie a prípravu alebo stáže, praxe, tréningy zručností a pod.
- Programy určené na vyhľadávanie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých ľudí s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, praxe a pod.
- Zavedenie programu osobitnej podpory zamestnávania mladých ľudí po ukončení náhradnej starostlivosti alebo po výkone trestu odňatia slobody a pre mladých ľudí so zdravotným postihnutím so zvyškovým pracovným potenciálom a pod.
- Podpora inovatívnych prístupov a systémových zmien na zabezpečenie účasti mladých ľudí na trhu práce
- Podpora informačných aktivít a príkladov dobrej praxe s cieľom poskytnúť širšej verejnosti informácie o situácii mladých ľudí na trhu práce.

Špecifický cieľ 2.3.1 Zvýšiť dostupnosť kvalitných, udržateľných a cenovo dostupných riešení v oblasti starostlivosti o závislého člena domácnosti, najmä detí s cieľom zvýšiť mieru zamestnanosti

Kľúčovým faktorom postavenia žien a mužov spoločnosti je vzťah medzi platenou a neplatenou prácou, ako aj distribúcia neplatennej práce medzi mužov a ženy. V tomto kontexte treba vnímať aj opatrenia na zosúladzovanie práce a rodiny, ktoré by mali cielene podporovať vyššiu účasť mužov v starostlivosti o domácnosť a závislé osoby. Bez takejto podpory sa len reprodukuje neúmerná záťaž žien neplatenou prácou.

V situácii narastajúcej nezamestnanosti, predovšetkým u žien, negatívne pôsobí aj nedostatok služieb starostlivosti o deti. Od roku 2006 sa každý rok zhoršuje dostupnosť predškolských zariadení. Počet nevybavených žiadostí dosiahol k septembru 2012 v štátnych škôlkach 7,5 tisíc, pričom situácia je kritická hlavne v Bratislavskom kraji (46% zo všetkých žiadostí). Neinvestovanie do formálnej predškolskej starostlivosti zvyšuje riziko ďalšieho prepadu príjmovej situácie mladých rodín, zatiaľ čo opak by mohol priniesť aj nové pracovné miesta. Zvyšovanie kapacity voľných miest by bolo prínosné nielen z hľadiska zvýšenia zamestnanosti matiek s deťmi vo veku do 6 rokov, ale pozitívne by ovplyvnilo aj celkový psychický a mentálny vývoj detí umiestnených v predškolských a obdobných zariadeniach.

Očakávané výsledky

- zlepšenie možností pre zosúladenie rodinného a pracovného života prostredníctvom flexibilných foriem práce

- zníženie rozdielu v miere zamestnanosti medzi ženami a mužmi zvýšením zamestnanosti žien, najmä matiek s malými deťmi
- zníženie rodového rozdielu v miere zamestnanosti rodičov s deťmi prostredníctvom opatrení na zosúladienie pracovného a rodinného života
- zvýšenie počtu zariadení služieb starostlivosti o deti v predškolskom veku, prioritne vo veku do 3 rokov
- zvýšenie zamestnanosti rodičov zabezpečujúcich starostlivosť o deti vo veku do 3 rokov prostredníctvom finančnej podpory na služby starostlivosti o dieťa
- zavedenie inovatívnych spôsobov organizácie práce vrátane teleworkingu a práce na kratší pracovný čas

Príklady aktivít

- Podpora zosúladovania rodinného a pracovného života prostredníctvom poskytovania príspevku na starostlivosť o dieťa a/alebo podpora starostlivosti o závislého člena rodiny
- Podpora zariadení a služieb pre deti za účelom zosúladovania rodinného a pracovného života (jasle, škôlky, opatrovatelky, iných rodinných príslušníkov) a podpora podnikanie v oblasti služieb starostlivosti o deti a seniorov s dôrazom na inovatívne prístupy.
- Vytváranie efektívnych nástrojov pre začleňovanie matiek/rodičov s malými deťmi na trh práce najmä po návrate z rodičovskej dovolenky cez tvorbu flexibilných foriem pracovných miest a inovatívnych mechanizmov pre zvyšovanie flexibility práce (vytváranie, udržiavanie a rozvíjanie zručností, posilňovanie kontinuity a kontaktu s pracoviskom, mentoring, vzdelávanie a prípravu pre trh práce osôb s rodičovskými povinnosťami atď.)
- Podpora zamestnávateľov pri vytváraní a podpore služieb starostlivosti o deti a iných závislých členov rodiny
- Zavádzanie auditov zameraných na zosúladienie rodinného a pracovného života (audit rodina a práca) a oceňovanie príkladov dobrých zamestnaneckých politík, podpora sieťovania a výmeny skúseností medzi zamestnávateľmi, odbormi a odbornou verejnosťou
- Podpora a poradenstvo pri tvorbe a implementácii programov a plánov zameraných na zosúladienie rodinného a pracovného života v podnikoch a inštitúciách

Špecifický cieľ 2.3.2 Odstrániť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie

V oblasti pracovného procesu sú ženy v SR konfrontované s horizontálnou i vertikálnou segregáciou. Index rodovej segregácie v zamestnaní dosiahol v roku 2010 hodnotu 31,1 (EÚ-27 26,4). V oblastiach ako zdravotníctvo, sociálnych vecí a rodiny a školstvo tvoria ženy až 80% pracovnej sily, v sektore verejnej správy 70%. Rodová štruktúra zamestnancov v oboch sektoroch vykazuje značné rozdiely, keď v nepodnikateľskom sektore predstavuje podiel žien 68%, kým v podnikateľskom iba 42%. Rodové rozdiely sú najmarkantnejšie v podnikateľskej sfére, kde na jednu podnikateľku pripadajú traja muži - podnikatelia.

Očakávané výsledky

- zníženie rozdielu v miere zamestnanosti a ekonomickej aktivity medzi ženami a mužmi zvýšením zamestnanosti a ekonomickej aktivity žien
- zníženie rodového mzdového rozdielu
- zníženie horizontálnej segregácie zvýšením zastúpenia žien a mužov v „netradičných“ povolaniach a v príprave na ne
- zvýšenie zastúpenia žien v ekonomických rozhodovacích pozíciách a medzi podnikateľmi (zníženie vertikálnej segregácie na trhu práce)
- zníženie rodových rozdielov v rozdelení neplatennej práce najmä v oblasti starostlivosti v rámci rodiny.

Príklady aktivít

- Podpora opatrení vedúcich k znižovaniu horizontálnej a vertikálnej rodovej segregácie na trhu práce a rodového mzdového rozdielu vrátane efektívnej kontroly dodržiavania

zákazu diskriminácie na pracovisku a vytvárania nástrojov zaväzujúcich zamestnávateľov k uplatňovaniu prorodinných a prorodových opatrení (plány / stratégie rodovej rovnosti na úrovni podnikov, rodové audity a pod.)

- Podpora uplatňovania rodového hľadiska v relevantných politikách a opatreniach a zlepšenie monitorovania, zberu údajov a hodnotenia politik vrátane posilnenia expertného zázemia rodového výskumu a rodových analýz
- Inštitucionálne posilnenie rodovej rovnosti na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, podpora sieťovania a organizácií a inštitúcií, ktoré rovnosť zavádzajú alebo presadzujú
- Podpora inovatívnych metód a prístupov pre spravodlivejšie rozdelenie neplatenej práce medzi mužmi a ženami a podpora aktívneho otcovstva
- Zvyšovanie povedomia v oblasti rodovej rovnosti - osvetová činnosť a informačné kampane zamerané na presadzovanie rodovej rovnosti
- Podpora opatrení pre rodovú desegregáciu vo vzdelávaní, výbere povolania a v príprave naň, najmä aktívne podporovať prístup žien k vzdelávaniu a príprave na povolanie v tzv. typicky mužských odboroch a naopak a tým zvyšovanie zastúpenia žien v technických a iných netradičných odboroch vs. zastúpenia mužov vo feminizovaných sektoroch
- Opatrenia zamerané na zvýšenie povedomia o rodovej rovnosti v rámci vyučovacieho procesu a zavádzanie systému rodovo citlivého vzdelávania vrátane prípravy pedagogických pracovníkov/čok a podpora vytvárania a implementácia študijných odborov, programov vzdelávania a tréningov rodovej rovnosti a budovanie inštitucionálneho zázemia
- Podpora informovanosti a organizovanie informačno-osvetových kampaní o otázkach rodovej rovnosti vo vzdelávaní a príprave na povolanie vrátane vzdelávacích aktivít, ktoré prispievajú k odstráneniu stereotypného prístupu a predsudkov voči ženám a znevýhodneným skupinám

PRIORITNÁ OS 3: Sociálne začlenenie

Za účelom zlepšenia možnosti prístupu na trh práce a prístupu k službám ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením je potrebné zaviesť nástroje priamej podpory, ako aj zvyšovania dostupnosti a kvality služieb. Taktiež si súčasná situácia vyžaduje zlepšenie celkovej sociálnej infraštruktúry a ďalších nástrojov pomoci prostredníctvom preventívnych opatrení.

Na dosiahnutie špecifického cieľa sa aktivity budú zameriavať na vytváranie možností lepšieho uplatnenia sa ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením na trhu práce. Na základe doterajších skúseností si táto situácia vyžaduje predovšetkým zvýšenie aktívnej účasti ľudí na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Aktivity budú zamerané na zefektívnenie súčasných a zavedeniach nových nástrojov s cieľom znížiť riziko chudoby a sociálneho vylúčenia s aktívnou účasťou cieľových skupín, profesionalizácia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí, rozvoj a dostupnosť vybraných sociálnych služieb, vytváranie nových, inovatívnych nástrojov umožňujúcich integráciu osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti, systematická podpora terénnej sociálnej práce zameraná na ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ako aj zabezpečenie dostupnosti a udržateľnosti bývania pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením za účelom zvýšenia zamestnateľnosti a pracovnej mobility. Podrobnejšie informácie o aktivitách sú uvedené v opise typu a príkladu aktivít.

Taktiež si táto situácia vyžaduje zlepšenie prístupu k bývaniu, predovšetkým pre ľudí, ktorí v dôsledku zlepšenia svojej príjmovej a sociálnej situácie si musia hľadať prácu mimo svojho bydliska, a to zavedením finančnej podpory zameranej na získanie a udržateľnosť bývania. Okrem toho je dôležité posilniť nástroje zabezpečenia dočasného ubytovania pre ľudí bez domova.

Špecifický cieľ 3.1.1 Zvýšiť aktivitu ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením za účelom ich začlenenia

V roku 2012 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 1 108 965¹, čo predstavovalo 20,5% na celkovom počte obyvateľov. Najviac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením sú neúplné rodiny s deťmi (41,0%) a viacpočetné rodiny s viac ako troma deťmi (40,0%) a v neposlednom rade aj jednotlivci (31,7%). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou práve deti vo veku 0-17 rokov (26,6%), resp. deti vo veku 0-15 (26,3%). Mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia najvýraznejšie ovplyvňuje miera nezamestnanosti, resp. dlhodobej nezamestnanosti, čo spôsobuje pascu chudoby a následne vedie k jej pretrvávaniu. Vplyv na riziko chudoby a sociálneho vylúčenia má následne aj záťaž výdavkov na bývanie, čo v niektorých prípadoch vedie až k strate bývania. V roku 2012 bolo preukázané, že v prípade ľudí ohrozených rizikom chudoby, resp. v riziku chudoby išlo o 36,3% populácie s výdavkami na bývanie vo výške viac ako 40% disponibilného príjmu domácností.

Za účelom zlepšenia možnosti prístupu na trh práce a prístupu k službám ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením je potrebné zaviesť nástroje priamej podpory, ako aj zvyšovania dostupnosti a kvality služieb. Taktiež si súčasná situácia vyžaduje zlepšenie celkovej sociálnej infraštruktúry a ďalších nástrojov pomoci prostredníctvom preventívnych opatrení.

Na dosiahnutie špecifického cieľa sa aktivity budú zameriavať na vytváranie možností lepšieho uplatnenia sa ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením na trhu práce. Na základe doterajších skúseností si táto situácia vyžaduje predovšetkým zvýšenie aktívnej účasti ľudí na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Aktivity budú zamerané na zefektívnenie súčasných a zavedeniach nových nástrojov s cieľom znížiť riziko chudoby a sociálneho vylúčenia s aktívnou účasťou cieľových skupín, profesionalizácia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí, rozvoj a dostupnosť vybraných sociálnych služieb, vytváranie nových, inovátnych nástrojov umožňujúcich integráciu osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti, systematická podpora terénnej sociálnej práce zameraná na ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ako aj zabezpečenie dostupnosti a udržateľnosti bývania pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením za účelom zvýšenia zamestnateľnosti a pracovnej mobility. Podrobnejšie informácie o aktivitách sú uvedené v opise typu a príkladu aktivít.

Taktiež si táto situácia vyžaduje zlepšenie prístupu k bývaniu, predovšetkým pre ľudí, ktorí v dôsledku zlepšenia svojej príjmovej a sociálnej situácie si musia hľadať prácu mimo svojho bydliska, a to zavedením finančnej podpory zameranej na získanie a udržateľnosť bývania. Okrem toho je dôležité posilniť nástroje zabezpečenia dočasného ubytovania pre ľudí bez domova.

Očakávané výsledky

- zvýšiť aktivitu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením za účelom ich lepšieho uplatnenia na trhu práce
- zlepšiť prístup k bývaniu zavedením finančnej podpory pre lepšie uplatnenie na trhu práce
- zlepšiť prístup k službám na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

Príklady aktivít

- Podpora zefektívnenia súčasných a zavedenia nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením.
- Podpora profesionalizácie sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni, napr. terénna sociálna práca a komunitné centrá (mimo atlasu rómskych komunit).
- Podpora výkonu práce v otvorenom prostredí (streetwork) pre vybrané cieľové skupiny, napr. ľudia bez prístrešia, osoby drogovovo závislé, prostitútky.

¹ Ide o ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijú v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne (veľmi nízka pracovná intenzita).

- Posilniť kapacity subjektov pôsobiacich v oblasti sociálneho začlenenia za účelom poskytovania cielených, individuálnych opatrení.
- Podpora zavádzania systémových zmien a inovatívnych riešení (napr. v oblasti poskytovania starostlivosti o maloletých bez sprievodu a obchodované bytosti za účelom zefektívnenia ich integrácie do spoločnosti a na trh práce).
- Podpora vedy, výskumu a inovácií v oblasti sociálneho začlenenia s dôrazom na aktívne začlenenie.
- Podpora efektivity systému ochrany práv a právom chránených záujmov ohrozených skupín osôb, vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia.
- Podpora vytvárania, zefektívnenie vykonávania, riadenia, koordinovania a kontroly aktivačných prác (napr. menšie obecné služby, dobrovoľnícke činnosti)
- Podpora účasti znevýhodnených skupín a ich reprezentatívnych organizácií na príprave, monitorovaní, hodnotení a implementácii relevantných politík
- Podpora rozvoja vybraných druhov sociálnych služieb za účelom zabezpečenia primeraného prístrešia.
- Podpora udržateľnosti bývania priamou finančnou podporou udržania bývania pre nízkoprájmové domácnosti za účelom zníženia chudoby a sociálneho vylúčenia
- Podpora programov finančnej gramotnosti, riadenia dlhu a sporenia ako nástroja pre uľahčenie vstupu na otvorený TP, s cieľom zvýšiť informovanosť v oblasti finančných služieb, mikropôžičkových a sporiacich programov vrátane podporných činností.

Špecifický cieľ 3.1.2 Poskytovanie pomoci ľuďom ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením pri ich integrácii na trh práce

Zámerom je poskytovať pomoc a integráciu na trh práce prostredníctvom sociálneho podniku, ktorého hlavným cieľom je dosiahnutie pozitívneho sociálneho vplyvu na dosiahnutie sociálnych cieľov.

Očakávané výsledky

- lepšia podpora a pomoc zamestnancom nájsť zamestnanie na otvorenom trhu práce prostredníctvom integrácie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v sociálnom podniku
- vyššia miestna a regionálna zamestnanosť znevýhodnených občanov na trhu práce
- vytvorené partnerstvá medzi právnickými osobami alebo fyzickými osobami, ktoré podporujú alebo vykonávajú integráciu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trhu práce

Príklady aktivít

- Sociálna a ekonomická integrácia znevýhodnených skupín obyvateľov na trh práce.
- Tvorba podporného a integračného pracovného prostredia na získanie profesijných zručností a sociálnych zručností.
- Podpora rozvoja mikrofinančných programov s prihliadnutím na podporu mikropodnikateľov a MSP
- Zavedenie programu osobitnej podpory mladých ľudí do 25 rokov (NEET, ktorí nie sú UoZ) ponúkajúceho prax zameranú na získanie praktických skúseností alebo druhú šancu na vzdelanie.

Špecifický cieľ 3.1.3 Prevencia a eliminácia diskriminácie

Diskriminačný prístup k niektorým skupinám obyvateľstva je jednou z príčin sociálneho vylúčenia. Hoci je antidiskriminácia a rodová rovnosť definovaná ako horizontálny princíp, popri jej prierezovom uplatňovaní je rovnako potrebné umožniť špecifickú a cielenú podporu pre skupiny obyvateľstva ohrozené diskrimináciou najmä z dôvodov a v oblastiach, ktoré nie sú pokryté v iných špecifických cieľoch. Jedným zo sprievodných znakov diskriminácie je aj úroveň zdravotného stavu obyvateľstva. Z prieskumu Európskej únie zameraného na otázky diskriminácie (jún 2012) vyplynulo, že najviac rozšírenou formou diskriminácie na Slovensku je diskriminácia na základe etnického pôvodu (56 %). Diskriminácia na trhu práce bola uvedená

ako závažná prekážka zamestnanosti Rómov kedy etnická príslušnosť je identifikovaná ako druhý najčastejší z dôvodov diskriminácie na trhu práce. Prieskum ďalej uvádza diskrimináciu vyplývajúcu z postihnutia a sexuálnej orientácie (v oboch prípadoch po 46 %).

Viac ako polovica Slovákov (51 %) nepozná svoje práva pre prípad, že by sa stali obeťami diskriminácie alebo obťažovania. Desatina obyvateľov Slovenska by nevedela, na koho sa obrátiť. Z tohto dôvodu považujeme za nevyhnutný nástroj sociálnej inklúzie posilnenie antidiskriminačných mechanizmov na Slovensku.

Očakávané výsledky

- zlepšenie mechanizmov prevencie, eliminácie diskriminácie a uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení
- zlepšenie mechanizmov na predchádzanie viacnásobnej diskriminácie Rómov
- zvýšenie informovanosti o zákaze diskriminácie a spôsobom ochrany pred ňou
- zvýšenie povedomia o právach osôb so zdravotným postihnutím a ich prínose k spoločnosti
- zlepšenie aktívneho začleňovanie skupín obyvateľstva, ktoré sú ohrozené priamou alebo nepriamou diskrimináciou
- zvýšenie počtu inštitúcií, uplatňujúcich manažment rozmanitosti a vzdelávanie k nemu

Príklady aktivít

- Podpora a propagácia uplatňovania inkluzívnych politík pre príslušníčky a príslušníkov MRK (napr. verejné ocenenie a uznanie obciam a mestám za zavádzanie a rozvíjanie politík, ktoré prispievajú k odstraňovaniu predsudkov a stereotypov a prispievajú k sociálnemu začleneniu; podpora a propagácia pozitívnych príkladov v organizáciách verejnej správy pre ostatných zamestnávateľov zamestnávaním znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie).
- Podpora senzibilizačných aktivít zameraných na znižovanie a predchádzanie viacnásobnej diskriminácii rómskych žien a dievčat.
- Vzdelávanie pracovníkov prvého kontaktu (zamestnancov úradov, zariadení sociálnych služieb a pod.) v oblasti predchádzania a boja s diskrimináciou.
- Podpora aktivít zameraných na elimináciu negatívnych stereotypov majority a jej senzibilizácia vo vzťahu k Rómom.
- Aktivity zamerané na zlepšenie vnímania problematiky diskriminácie a tolerance znevýhodnených skupín obyvateľstva.
- Aktivity zamerané na šírenie myšlienok tolerance, akceptácie odlišností a zlepšovanie postojov mladých ľudí voči znevýhodneným skupinám obyvateľstva
- Podpora vzdelávania a rozširovania vedomostí zamestnancov verejnej správy o všetkých skupinách obyvateľov, ktorí sú, resp. môžu byť ohrození priamou alebo nepriamou diskrimináciou, podpora profesionálneho správania zamestnancov VS prostredníctvom školení a vzdelávania

Špecifický cieľ 3.2.1 Podporovať prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť

Inštitúcie boli v minulosti považované za najlepší spôsob starostlivosti o ohrozené deti, deti v akútnom ohrození a dospelých s rôznymi potrebami podpory. Skúsenosti a dôkazy z rôznych krajín jasne preukázali, že inštitucionálna starostlivosť vždy poskytuje horšie výsledky z hľadiska kvality života ako kvalitné služby v komunite; navyše, inštitucionálna starostlivosť často znamená celoživotné sociálne vylúčenie a segregáciu. Vedecký výskum raného vývoja detí ukazuje, že pokiaľ ide o veľmi malé deti, môže mať aj pomerne krátke umiestnenie dieťaťa v inštitucionálnej starostlivosti negatívne dosahy na jeho vývoj a má celoživotné následky na emocionálnu pohodu a správanie daného človeka. Z týchto dôvodov a v dôsledku prijatia Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD) a ďalších ľudskoprávných nástrojov sa inštitucionalizácia čoraz viac považuje za zlú stratégiu a za porušovanie ľudských práv (Spoločné európske usmernenia pre prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, 2012).

Očakávané výsledky

- zvýšiť percentuálny podiel prijímateľov sociálnych služieb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým sú poskytované sociálne služby v komunite a v prirodzenom domácom prostredí
- zvýšiť percentuálny pomer sociálnych služieb poskytovaných ambulantnou a terénnou formou na úrovni komunity k celoročným a týždenným pobytovým sociálnym službám
- zvýšiť počet novovzniknutých zariadení sociálnych služieb poskytovaných pobytovou formou s kapacitou na komunitnej úrovni
- zvýšiť percentuálny pomer detí mimo vlastnej rodiny umiestnených v náhradnom prostredí na komunitnej úrovni (v náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, predosvojiteľskej starostlivosti, v osobnej starostlivosti poručníka, v profesionálnych rodinách DeD a v samostatných skupinách /rodinných domoch, bytoch/ DeD) k deťom umiestnených v skupinách zariadení (detské domovy zriadené ako centrá detí, domovy sociálnych služieb, reedukačných zariadeniach)
- zvýšiť percentuálny pomer detských domovov zriadených ako domovy detí k detským domovom zriadeným ako centrá detí
- znížiť počet prípadov/klientov na jedného pracovníka oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Príklady aktivít

- Podpora deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb.
- Podpora deinštitucionalizácie existujúcich zariadení náhradnej starostlivosti.
- Podpora deinštitucionalizácie v oblasti špecializovanej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti.
- Podpora deinštitucionalizácie špeciálnych výchovných zariadení.
- Podpora rozvoja vybraných sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately za účelom predchádzania umiestňovania klientov do zariadení (napr. služby včasnej intervencie, podpora samostatného bývania, podporované bývanie, podpora sociálnej práce s rodinami v ich prirodzenom prostredí, podpora opatrovateľskej služby a iné).
- Podpora rozvoja a vzdelávania zamestnancov, ktorí poskytujú služby alebo zabezpečujú starostlivosť o klientov a kľúčových aktérov v procese deinštitucionalizácie.
- Podpora zriaďovateľov pri vytváraní personálnych zdrojov pre manažovanie procesov deinštitucionalizácie a rozvoja komunitnej starostlivosti.
- Podpora programov a aktivít zameraných na klientov v procese deinštitucionalizácie a komunitných službách (napr. podpora individuálnych plánov v sociálnych službách, individuálnych plánov rozvoja osobnosti dieťaťa, špecifickej prípravy klientov).
- Podpora hodnotiacich a monitorovacích systémov na sledovanie dosahovania pokroku.
- Podpora inovatívnych prístupov v rámci interdisciplinárnej spolupráce v oblasti inklúzie osôb so zdravotným postihnutím
- Podpora výkonu odborných činností (sociálnej práce, psychológie, pedagogiky a iné) v prirodzenom prostredí klientov a systémových zmien
- Podpora osvedy a informačných kampaní s cieľom poskytnúť širšej verejnosti informácie o deinštitucionalizácii a príkladoch dobrej praxe

PRIORITNÁ OS 4: Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

Prioritná os je zameraná na obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít, ktorí patria medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľstva trpiace vysokou mierou deprivácie a sociálnej exklúzie. V súvislosti so životnými podmienkami obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít špecifické ciele investičnej priority v rámci tejto prioritnej osi sledujú zámer rozšíriť možnosti prístupu v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývania.

Špecifický cieľ 4.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov MRK na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie

Rozdiel vo formálnej vzdelanostnej úrovni rómskej populácie v porovnaní s majoritnou populáciou je priepastný. Podľa Atlasu rómskych komunít (2013) až 16,73% obyvateľov nemá ukončené základné vzdelanie; 28,05% Rómov má ukončenú základnú školu a 4,98 % ukončilo špeciálnu školu. Stredoškolské vzdelanie dosiahlo 5,74% obyvateľov a 2,80 % osôb navštevuje strednú školu. Počet obyvateľov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním je 0,18%; 0,36 % Rómov vysokú školu navštevuje.

Najnižšia miera zaškolenosti detí na Slovensku je v segregovaných osadách, teda tam, kde by deti do škôlky potrebovali chodiť najviac, vzhľadom na málo podnetné prostredie.

Medzi najzásadnejšie prekážky v zlepšení zaškolenosti rómskych detí patrí okrem iného aj postoj rodičov rómskych detí, ich nedôvera voči predškolským zariadeniam, neznalosť dôležitosti predškolskej výchovy, jazyková bariéra, ktoré umocňujú nezáujem rodičov a spôsobujú problémy pri získavaní informácií.

Kvalitné vzdelávanie a výchova v ranom detstve sú prínosom osobitne pre tie deti, ktoré pochádzajú zo sociálne a ekonomicky znevýhodneného prostredia, pomáhajú odstraňovať rozdiely v dosahovaných výsledkoch a podporujú kognitívny, jazykový, sociálny a emocionálny rozvoj, čo môže napomôcť prelomiť cyklus znevýhodnenia a nezáujmu, ktoré často vedú k predčasnemu ukončeniu školskej dochádzky a prenosu chudoby z generácie na generáciu. Zlepšenie informovanosti o prínosoch predškolského vzdelávania pre deti, intenzívna spolupráca pedagogických pracovníkov s rodičmi za pomoci rómskych asistentov učiteľov, podpora aktivít zameraných na zlepšenie spolupráce rodičov so vzdelávacími zariadeniami, je účinným nástrojom nielen pre zvýšenie miery zaškolenosti rómskych detí, ale aj nástrojom pre zvýšenie celkovej vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK na všetkých stupňoch vzdelávania.

Očakávané výsledky

- zvýšená informovanosť a zlepšená spolupráca rodičov so vzdelávacími zariadeniami
- vyšší počet detí z marginalizovaných rómskych komunít navštevujúcich predškolské zariadenia
- zvýšená inkluzívnosť vzdelávacieho systému
- zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky detí a mládeže z marginalizovaných rómskych komunít
- zvýšený podiel rómskych študentov s dosiahnutým vzdelaním na úrovni ISCED 3A, ISCED 3B, ISCED 3C, ISCED 4

Príklady aktivít

- Podpora programov orientovaných na zlepšenie spolupráce medzi vzdelávacími zariadeniami a rodičmi rómskych detí (napr. prostredníctvom programov zameraných na aktiváciu rodičov z prostredia MRK, prostredníctvom vzdelávania učiteľov zameraného na zlepšenie spolupráce s rodičmi rómskych detí a pod.).
- Systematická podpora účasti detí z prostredia MRK na predprimárnom vzdelávaní (napr. prostredníctvom činnosti asistentov učiteľov, prostredníctvom cieľených programov komunitných centier a terénnej sociálnej práce, prostredníctvom programov zameraných na zlepšenie spolupráce predškolských zariadení a rodičov rómskych detí, vzdelávaním pedagogických zamestnancov, podporou dochádzky detí zabezpečením dostupnosti dopravy napr. prevádzkovaním školského autobusu, poskytnutím didaktických balíčkov pre predškolské zariadenia a pod.).
- Systematická podpora výchovno-vzdelávacích aktivít a voľno-časových aktivít pre deti z MRK s hlavným dôrazom na prepájanie majority s minoritou (napr. prostredníctvom podpory individuálnej integrácie a činnosti asistentov učiteľov, prostredníctvom podpory multikultúrnej výchovy a programov komunitných centier a pod.).
- Systematické poskytovanie tútorskej a mentorskej podpory pre žiakov z MRK s dôrazom na úspešné ukončenie ZŠ a plynulý prechod na SŠ.
- Účinná finančná pomoc pre študentov SŠ a VŠ z prostredia MRK (napr. vo forme štipendií pre študentov stredných škôl) určených pre študentov z MRK.

Špecifický cieľ 4.1.2 Znížiť mieru nezamestnanosti rómskych mužov a žien

Miera zamestnanosti občanov je jedným zo základných a určujúcich predpokladov ich spoločenskej integrácie. Osobitne to platí pre marginalizované rómske komunity. Na základe neoficiálnych údajov o nezamestnanosti rómskej populácie z predchádzajúceho obdobia je zrejmé, že počet nezamestnaných Rómov v Slovenskej republike systematicky rastie a rómska populácia tvorí výraznú väčšinu dlhodobozamestnaných v SR.

Očakávané výsledky

- zvýšenie dostupnosti služieb zamestnanosti v prostredí MRK
- zvýšená miera informovanosti obyvateľov MRK zameraná na oblasť finančného poradenstva (zvýšenie finančnej gramotnosti obyvateľov MRK)
- zvýšenie zamestnateľnosti obyvateľov MRK

Príklady aktivít

- Podpora kariérneho poradenstva pre ľudí z MRK poskytovaného individuálnou proklientsky orientovanou formou.
- Podpora individuálneho prístupu v poskytovaní služieb zamestnanosti s hlavným dôrazom na potreby klienta a trhu práce a podpora nástrojov medzitrhu práce pre ľudí z MRK (realizovaných napr. prostredníctvom agentúr podporovaného zamestnávania alebo iných organizácii aktívnych v oblasti zamestnanosti).
- Podpora inovatívnych programov zameraných na zvyšovanie lokálnej zamestnanosti prostredníctvom podpory sociálnych a obecných podnikov a podnikateľských inkubátorov.
- Podpora programov zameraných na zvýšenie odbornej kvalifikácie a kľúčových zručností ľudí z MRK.
- Podpora systematického poskytovania sociálnych a asistenčných služieb v obciach s prítomnosťou MRK zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK (t.j. TSP, komunitní pracovníci / pracovníčky v oblasti sociálnych služieb).
- Podpora existencie a fungovania komunitných centier v obciach s prítomnosťou MRK.
- Podpora programov finančnej gramotnosti, riadenia dlhu a sporenia ako nástroja pre uľahčenie vstupu na otvorený TP, s cieľom zvýšiť informovanosť v oblasti finančných služieb, mikropôžičkových a sporiacich programov vrátane podporných činností, a podpory rozvoja mikrofinančných programov

Špecifický cieľ 4.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

Za hlavné determinanty zhoršeného zdravotného stavu rómskej populácie na Slovensku sa považuje nedostatočná úroveň zdravotného a sociálneho povedomia; nízky štandard osobnej hygieny; nízky štandard komunálnej hygieny; bývania a ekologickú rizikovosť prostredia (nedostatočný prístup k pitnej vode, infraštruktúre). K nevyhovujúcemu zdravotnému stavu v rómskych komunitách prispieva nedostatočná výživa ako dôsledok chudoby a zhoršená reálna dostupnosť k zdravotnej starostlivosti z dôvodu nedostatku finančných zdrojov na cestovanie za lekárom. Zhoršujúca sa je i miera požívania alkoholu, tabakových výrobkov a narastajúce závislosti a s nimi previazané ďalšie riziká.

Na základe relevantných demografických ukazovateľov je možné konštatovať, že podľa veku má rómska populácia progresívny charakter. Znamená to, že predproduktívna zložka populácie (detí) je najvyššia, ďalej nasleduje produktívna zložka a počet osôb v poproduktívnom (tiež dôchodkovom) veku je minimálny. Na základe tejto demografickej štruktúry je možné konštatovať, že priemerná dĺžka života rómskej populácie je výrazne kratšia ako u majority. Niektoré zdroje uvádzajú rozdiel až o 10 rokov.

Zlé životné podmienky v segregovaných rómskych osadách a v lokalitách s vysokou koncentráciou rómskej populácie, ako aj nízke zdravotné povedomie, majú vplyv na častý

výskyt infekčných ochorení. Existujú náznaky, že choroby ako hepatitída, bacilárna dyzentéria sú stále závažným problémom mnohých rómskych komunit. Ide o tzv. choroby špinavých rúk, ktoré sa šíria napríklad kontaminovanou vodou a potravinami. K závažným problémom patria aj infekcie dýchacích ciest. Z nedostatku hygieny prameňa choroby ako svrab a pedikulóza (zavšivenie). Rovnako pri predchádzaní infekčným ochoreniam je problémom nižšia zaočkovanosť rómskej populácie, ako aj detí v porovnaní s väčšinou populáciou.

Kvalitu zdravia obyvateľov zásadným spôsobom ovplyvňujú aj podmienky bývania. Základným predpokladom legitimacy technických a hygienických štandardov obydľí sú vysporiadané vlastnícke vzťahy. Dáta z Atlasu rómskych komunit (2013) a dostupných výskumov potvrdzujú, že obydľia v rómskych komunitách bývajú často postavené na pozemkoch s neusporiadaným právnym titulom, bez stavebných povolení a ich následnej legalizácie, čo má za následok absenciu resp. obmedzený prístup k základnej a technickej infraštruktúre. Kvalitné bývanie je úzko previazané s možnosťou nájsť si zamestnanie, žiť v hygienicky nezávadnom prostredí a poskytuje adekvátny priestor na osobný a vzdelanostný rast detí aj dospelých. Sociálno-ekonomické znevýhodnenie obyvateľov marginalizovaných rómskych komunit, nedostatok adekvátnych odborných kapacít miestnych samospráv pre riešenie vysporiadavania a legalizácie pozemkov vyžadujú vonkajšiu intervenciu.

Očakávané výsledky

- zvýšenie dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti
- zvýšená miera informovanosti obyvateľov MRK v oblasti zdravotnej starostlivosti a prevencie prostredníctvom osvetových programov, informačných aktivít, kampaní
- zvýšená miera povedomia v oblasti zdravotnej starostlivosti obyvateľov MRK
- podpora zlepšenia štandardov hygieny bývania MRK v dôsledku programu vysporiadania pozemkov

Príklady aktivít

- Podpora systematického poskytovania služieb a asistencie prostredníctvom programu komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy v obciach s prítomnosťou separovaných a segregovaných MRK.
- Podpora programov zdravotno-výchovnej osvedy obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít zameraných na oblasti ako napr.: osobná hygiena a starostlivosť o vlastné zdravie výchova k rodičovstvu ochrana sexuálneho a reprodukčného zdravia, starostlivosť o dieťa, prevencia infekčných ochorení manipulácia s potravinami ochrana životného prostredia, prevencia úrazov a nehôd a pod.
- Podpora programov zameraných zabezpečenie minimálnych hygienických štandardov v obciach s prítomnosťou MRK.
- Podpora programov zameraných na dosiahnutie vyššieho hygienického štandardu marginalizovaných rómskych osídlení a systematické znižovanie počtu nelegálnych obydľí charakteristických extrémne nízkou mierou hygienických štandardov aj prostredníctvom poskytovania technickej asistencie obciam s prítomnosťou MRK zameranej na vysporiadavanie pozemkov.

PRIORITNÁ OS 5: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit

Zámerom prioritnej osi je zabezpečiť v súlade s legislatívou EÚ prístup obyvateľov z prostredia separovaných a segregovaných rómskych komunit k bývaní, k pitnej a úžitkovej vode, adekvátnym inžinierskym sieťam, a pravidelný odvoz komunálneho odpadu v súlade s hygienickými normami. Prostredníctvom prioritnej osi bude tiež podporená dostupnosť vzdelávacích zariadení na úrovni materských škôl v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit. S cieľom zlepšiť prístup k pracovným príležitostiam a vytvoriť optimálne podmienky pre podporu komunitného rozvoja a komunitných služieb budú investície nasmerované aj do oblasti sociálnej infraštruktúry a budovania subjektov sociálnej ekonomiky s relevantnou konzultačno-poradenskou asistenciou.

Špecifický cieľ 5.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania

Oblasť bývania je nesporne jednou z oblastí, kde sa najviac prehlbujú rozdiely medzi rómskou a väčšinou populáciou. Napriek faktu, že v rámci väčšinovej populácie sú skupiny znevýhodnené v rôznych oblastiach a rovnako označované ako zraniteľné, či už kvôli ekonomickému statusu alebo etnickému pôvodu, len rómske komunity na Slovensku vytvárajú osady a v nich rôzne typy neštandardných obydľí, ktoré nespĺňajú technické, ani hygienické normy.

V obydľí v koncentráciách môže verejný vodovod využívať približne 74 % obydľí a 57 % ho aj skutočne využíva. Vlastnú studňu využíva 23 % a 22 % je bez prístupu k pitnej vode alebo využíva iné zdroje pitnej vody. Kanalizáciu v koncentráciách môže 39% obydľí a 30 % ju aj skutočne využíva. Žumpy využíva 25 % obydľí a domáce čističky odpadových vôd využíva 1 % domácností.

Očakávané výsledky

- zlepšenie podmienok pre sociálnu integráciu ľudí z MRK prostredníctvom funkčného systému prestupného bývania
- zavedenie systému finančného mechanizmu pre podporu svojpomocnej výstavby (mikropôžičky)
- zlepšenie kvality bývania v prostredí MRK prostredníctvom:
 - zavedenia inžinierskych sietí;
 - prístupu k pitnej a úžitkovej vode;
 - výstavby prístupových ciest;
 - odvozu komunálneho odpadu;

Príklady aktivít

- Podpora programov prestupného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK (výstavba a rekonštrukcia obydľí)
- Podpora mikropôžičkových programov zameraných na podporu svojpomocnej výstavby obydľí
- Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK s dôrazom na nízkonákladové opatrenia ako napr. vŕtanie a kopanie studní
- Podpora výstavby inžinierskych sietí v prostredí MRK
- Podpora dobudovania základnej technickej infraštruktúry (kanalizácia, asfaltové cesty, spevnené cesty)
- Podpora aktivít zameraných na riešenie problematiky komunálneho odpadu

Špecifický cieľ 5.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve

V súčasnosti pretrváva stav, keď nie sú vytvorené optimálne podmienky pre plnohodnotnú účasť detí z MRK v predprimárnom stupni vzdelávania. Kapacitné možnosti siete MŠ sú obmedzené a vzdelávacie zariadenia sú poddimenzované. Priestorové možnosti MŠ nezodpovedajú demografickej krivke rovnako aj budovy MŠ sú v zlom technickom stave a ani vybavenosť týchto vzdelávacích zariadení nie je na požadovanej úrovni. Podľa Atlasu rómskych komunit 2013 bolo v aktuálnom čase identifikovaných 1 456 materských škôl, ktoré navštevovalo 24 627 detí, z toho 9 164 rómskych detí a z nich bolo 6 523 rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Podľa prieskumu sa len v roku 2011 narodilo 10 090 rómskych detí. Z uvedeného vyplýva nutnosť rozšírenia kapacity materských škôl v obciach s prítomnosťou MRK.

Očakávané výsledky

- vytvorené podmienky pre plnohodnotnú účasť detí z MRK v predprimárnom stupni vzdelávania

- rozšírená kapacitná sieť MŠ materských škôl prostredníctvom ich rekonštrukcie, modernizácie školských objektov a ich vybavenia vrátane výstavby materských škôl v obciach s prítomnosťou MRK

Príklady aktivít

- Podpora výstavby nových predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK
- Podpora rekonštrukcie predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK s dôrazom na rozšírenie kapacity

Špecifický cieľ 5.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

Problémy spájajúce sa so životom obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít sa dotýkajú mnohých oblastí súčasne (vzdelávania, zamestnanosti, zdravia, bývania, vzťahov s majoritou, materiálnej chudoby, zadlženosti atď.) a majú podobu začarovaného kruhu navzájom sa ovplyvňujúcich a posilňujúcich faktorov. Ak majú byť snahy a aktivity o sociálne začleňovanie úspešné, musia mať podobu (trvajúcich) intervencií vo všetkých oblastiach súčasne. Potenciálnym nástrojom, ktorý dokáže na lokálnej úrovni účinne koordinovať rôznorodé intervenčné programy a poskytovať komplexné sociálne a komunitné služby podľa špecifických potrieb cieľových skupín, sú komunitné centrá. Vychádzajúc z doterajších skúsenosti práve sociálne intervencie realizované priamo v prirodzenom prostredí týchto komunít s dôrazom na zabezpečovanie dostupných komplexných služieb obyvateľom všetkých vekových kategórií v MRK sa ukazujú ako jeden nástrojov na podporu sociálnej inklúzie a zvyšovanie zamestnateľnosti týchto skupín v dlhodobom meradle.

Očakávané výsledky

- zvýšená kvalita životných podmienok obyvateľov MRK
- zlepšenie poskytovania sociálnych služieb zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti MRK

Príklady aktivít

- podpora výstavby nových KC
- podpora modernizácie a rekonštrukcie KC
- podpora prestavby existujúcich objektov pre účely zriadenia a fungovania KC

PRIORITNÁ OS 6: Technická pomoc

Prioritná os Technická pomoc je určená na podporu vykonávania OP ĽZ pre riadiaci orgán OP ĽZ, ako aj sprostredkovateľské orgány pod RO. Finančné prostriedky budú využité na vykonávanie úloh definovaných v rámci všeobecného nariadenia. Týmto sa zabezpečí efektívny výkon programového cyklu riadenia OP tak, aby bolo možné dosiahnuť ciele OP.

V rámci PO budú realizované tieto aktivity:

- Personálna oblasť - zabezpečenie kvalifikovaného výkonu agendy súvisiacej s implementáciou OP ĽZ prostredníctvom primeraného mzdového zabezpečenia a interného a externého vzdelávania oprávnených zamestnancov
- Technické vybavenie - zabezpečenie administratívneho a materiálno-technického vybavenia pre kvalitný výkon agendy súvisiacej s implementáciou OP ĽZ
- Režijné výdavky - prevádzkové zabezpečenie implementácie OP ĽZ
- Príprava, implementácia a monitorovanie
- Kontrola a audit – zabezpečenie výkonu a spolupráce pri kontrole a audite v rámci OP ĽZ
- Informovanie a komunikácia
- Hodnotenie a štúdie - zabezpečenie procesu, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie programu a súlad s cieľmi stanovenými v OP ĽZ, analyzuje účinnosť realizačných procesov a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti.

5. Vzťah k iným strategickým dokumentom

Ciele ochrany životného prostredia a zdravia stanovené na rôznych úrovniach strategických dokumentov EÚ a SR predstavujú dôležitý podklad pre tvorbu referenčného rámca pre hodnotenie vplyvov OP ĽZ. Vzhľadom na charakter operačného programu, sú z hľadiska hodnotenia jeho vplyvov na životné prostredie a zdravie relevantné tie ciele strategických dokumentov, ktoré zohľadňujú environmentálny a sociálny aspekt oblastí vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie.

Strategické dokumenty EÚ

- Európa 2020 Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu s osobitným zreteľom na iniciatívy Európa efektívne využívajúca zdroje a Digitálna agenda pre Európu,
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízko uhlíkové hospodárstvo do roku 2050, KOM (2011) 112 v konečnom znení,
- Strategické usmernenia Spoločenstva,
- Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
- Odporúčanie Rady, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2013
- Stratégia EÚ pre mládež: Investovanie a posilnenie postavenia mládeže 2009 - 2018
- Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta: Európsky príspevok k plnej zamestnanosti, KOM 2010(682) v konečnom znení
- Iniciatíva „Príležitosti pre mladých“, KOM(2011) 933 v konečnom znení z 20. decembra 2011
- Rozhodnutie Rady z 21. októbra 2010 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov, Ú. v. EÚ L 308, 24.11.2010, s. 46
- Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest, KOM (2012) 173 final
- Dostať mladých do zamestnania, COM(2012) 727 final
- Vytváranie rámca kvality pre stáže, COM(2012) 728 final
- Odporúčanie komisie z 20. februára 2013 Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia (2013/112/EU)
- Pracovný dokument Útvarov Komisie {SWD (2012) 133 konečná verzia}
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - Nediskriminácia a rovnaké príležitosti: Obnovený záväzok. Nástroj spoločenstva a politiky v oblasti začleňovania Rómov. [KOM(2011)0420]
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 437/2010 z 19. mája 2010, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, pokiaľ ide o oprávnenosť zásahov v oblasti bývania v prospech marginalizovaných spoločenstiev
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Rámec EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov do roku 2020 [KOM(2011)173 v konečnom znení]
- FRA / UNDP: Situácia Rómov v 11 členských štátoch EÚ - predbežné výsledky prieskumu (2012)
- Odporúčanie Rady EÚ o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch z 9.12.2013 (2013/C 378/01)
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti kohéznej politiky,
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže,
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti verejného obstarávania,
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia,
- Legislatíva ES / EÚ v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie,

Strategické dokumenty SR

- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2013),
- Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 - 2016,
- Partnerská dohoda SR na roky 2014 - 2020
- Návrh štruktúry operačných programov financovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 - 2020,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 - 2020,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Návrh opatrení v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu (uznesenie vlády SR č. 227/2013)
- Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách (2004)
- Národná stratégia rodovej rovnosti na roky 2007 - 2013
- Národný akčný plán rodovej rovnosti na roky 2010 - 2013
- Kľúčové oblasti a akčný plán štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 - 2013
- Stratégia ochrany detí
- Národný akčný plán pre deti na roky 2009 - 2012
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2009 - 2013
- Konceptia boja proti extrémizmu na roky 2011 - 2014
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 - 2015
- Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012 - 2016
- Stratégia SR pre mládež 2014 - 2020
- Konceptia rozvoja práce s mládežou
- Stratégia celoživotného vzdelávania
- Konceptia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky
- Národný program aktívneho starnutia 2014 - 2020
- Národný akčný plán k Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 -2015
- Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2015
- Program rozvoja bývania
- Atlas rómskych komunit
- Štandardy komunitných centier zameraných na prácu s marginalizovanými komunitami pre potreby výziev Regionálneho operačného programu na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier spolufinancovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (uznesenie vlády SR č. 804/2011)
- Konceptia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže
- Dlhodobá koncepcia bývania pre marginalizované skupiny obyvateľstva a model jej financovania
- Tretí akčný program EÚ pre oblasť zdravia na roky 2014 - 2020,
- Program Erasmus+
- Program rozvoja vidieka a Integrovaný regionálny operačný program,
- OP Integrovaná infraštruktúra,
- OP Výskum a Inovácie,
- OP Efektívna verejná správa.

III. OPIS PRIEBEHU PRÍPRAVY A POSUDZOVANIA

Posudzovanie vplyvu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom OP LZ zabezpečovalo MPSVR SR ako rezortný orgán. Posudzovanie bolo vykonané podľa Smernice 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní vplyvov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej len „smernica SEA“) a zákona.

1. Vecný a časový harmonogram prípravy a schvaľovania

V zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) je „Operačný program Ľudské zdroje pre obdobie 2014 - 2020“ (ďalej len OP ĽZ) strategickým dokumentom s celoštátnym dosahom. Postup posudzovania návrhov strategických dokumentov a strategických dokumentov s celoštátnym dosahom upravuje druhá časť zákona. Zákon zohľadňuje požiadavky Smernice 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (tzv. smernica SEA).

Cieľom procesu SEA v prípade predmetného dokumentu bolo zahrnúť do rozhodovacieho procesu na úrovni vlády SR, výsledky posudzovania dopadov strategického dokumentu na životné prostredie a zdravie ľudí, založeného na výsledkoch hodnotiacej správy aj so zohľadnením stanovísk dotknutých orgánov, organizácií a verejnosti.

V súlade s uvedenými požiadavkami strategické environmentálne posudzovanie začalo súbežne so spracovaním návrhu strategického dokumentu (SD).

Proces oboznamovania sa so strategickým dokumentom začal pre verejnosť a iné zainteresované subjekty vypracovaním a zverejnením Oznámenia o strategickom dokumente, v súlade s požiadavkou § 7 a 17 zákona. Oznámenie o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom bolo vypracované podľa § 5 ods. 5 a prílohy č. 2 zákona a obsahovalo základné údaje o OP ĽZ“.

Oznámenie bolo zverejnené dňa 10.12.2013 webovom sídle MPSVR SR www.esf.gov.sk a zároveň bola zverejnená informácia o podaní oznámenia aj prostredníctvom hromadného informačného prostriedku SME a Pravda dňa 13.12.2013. Na MŽP SR bolo oznámenie doručené listom z 6.12.2013 a zverejnené bolo na webovom sídle MŽP SR www.enviroportal.sk.

MŽP SR súčasne so zverejnením dokumentu oznámilo verejnosti, že stanoviská k Oznámeniu je možné predkladať do 2.1.2014. Na MPSVR SR bolo k oznámeniu doručených 13 stanovísk od zainteresovaných subjektov.

Nasledovala fáza stanovovania rozsahu hodnotenia, v rámci ktorej boli vyhodnotené všetky pripomienky dotknutých orgánov a verejnosti, ktoré boli doručené k Oznámeniu. Na základe ich vyhodnotenia MPSVR SR v spolupráci s MŽP SR vypracovalo návrh Rozsahu hodnotenia, ktorý bol prerokovaný a schválený dňa 30.1.2014. Rozsah hodnotenia strategického dokumentu s celoštátnym dosahom bol vydaný na MPSVR SR pod číslom: 23556/2013 a na MŽP SR pod číslom: 3427/2014-3.4/pl.

Rozsah hodnotenia bol zverejnený na webovom sídle MŽP SR 31.1.2014 spolu s oznámením, že verejnosť sa môže k Rozsahu hodnotenia vyjadriť do 10.2.2014. Zároveň bol zverejnený na webovom sídle MPSVR SR (30.1.2014) a taktiež v denníkoch SME (3.2.2014) a Pravda (4.2.2014).

K rozsahu hodnotenia neboli doručené pripomienky.

V zmysle rozsahu hodnotenia zabezpečilo MDVRR SR vypracovanie správy o hodnotení (podľa § 17 ods. 6). V zmysle rozsahu hodnotenia bol pre správu o hodnotení určený okrem nulového variantu aj variant uvedený v oznámení.

V rámci jednotlivých tematických okruhov boli rozpracované aj špecifické požiadavky Rozsahu hodnotenia.

Výsledok posúdenia bol uvedený v správe o hodnotení vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie (RNDr. Ivan Pirman, RNDr. Anton Darnady, február 2014) a zverejnený na webovom sídle www.enviroportal.sk a na webovom sídle MPSVR SR www.esf.gov.sk dňa 28.2.2014. Stanoviská k správe o hodnotení a k návrhu OP ĽZ bolo možné predkladať do 21.3.2014.

K správe o hodnotení zaslalo stanoviská 6 dotknutých subjektov.

Významným prvkom procesu SEA boli konzultácie, ktoré sú popísané v časti 3.8 stanoviska.

Verejné prerokovanie správy o hodnotení vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie a návrhu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom sa uskutočnilo dňa 13.3.2014 o 14:00 hod. v priestoroch MPSVR SR, Špitálska 4, 6, 8 v Bratislave v zasadacej miestnosti č. 117 na 1. poschodí. Záznam z verejného prerokovania bol vyhotovený dňa 18.3.2014.

Následne MŽP SR podľa § 17 ods. 11 určilo spracovateľa odborného posudku listom č. 3427/2014-3.4./pl zo 14.3.2014. Vypracovaním posudku bola poverená RNDr. Dagmar Hullová, Alexyho 4606/5, 036 01 Martin.

Vecný a časový harmonogram prípravy a schvaľovania OP LZ

Vypracovanie prvého návrhu OP LZ	13.06.2013
Vypracovanie druhého návrhu OP LZ	30.09.2013
Oznámenie o strategickom dokumente	10.12.2013
Vypracovanie tretieho návrhu OP LZ	07.01.2014
Rozsah hodnotenia strategického dokumentu	30.01.2014
Vypracovanie aktualizácie tretieho návrhu OP LZ	14.02.2014
Predloženie a zverejnenie správy o hodnotení a tretieho návrhu OP LZ	28.02.2014
Verejné prerokovanie správy o hodnotení	13.03.2014
Vypracovanie odborného posudku	26.03.2014
Stanovisko z posúdenia strategického dokumentu - predpoklad	15.04.2014
Vypracovanie doložky vplyvov na životné prostredie - predpoklad	10.05.2014
Predpokladané predloženie OP LZ na rokovanie vlády Slovenskej republiky	15.05.2014

2. Orgán kompetentný na prijatie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom.

Vláda Slovenskej republiky a Európska komisia

3. Druh prijatia, rozhodnutia

Uznesenie vlády Slovenskej republiky
Rozhodnutie Európskej komisie

4. Vypracovanie správy o hodnotení

Správu o hodnotení vypracovali RNDr. Ivan Pirman, bytom Karmínová 17, 010 03 Žilina a RNDr. Anton Darnady, bytom Lietava 39, 013 08 Lietava vo februári 2014, podľa § 17 ods. 6 a prílohy č. 4 zákona, ako aj v súlade s ustanovením článku 5 a prílohou č. I smernice SEA.

5. Posúdenie správy o hodnotení

MŽP SR podľa § 17 ods. 11 určilo spracovateľku odborného posudku č. 3427/2014-3.4./pl zo 14.3.2014. Vypracovaním posudku bola poverená RNDr. Dagmar Hullová, bytom Alexyho 4606/5, 036 01 Martin, zapísaná v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie pod číslom 131/96 - OPV z 11.10.1996

Spracovateľka odborného posudku **vysoko vyzdvihla úroveň správy o hodnotení** strategického dokumentu ako po metodickej tak aj po vecnej stránke a **odporučila schválenie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Operačný program Ľudské zdroje pre obdobie 2014 - 2020“** v znení, v ktorom bol predložený na posudzovanie vplyvov na životné prostredie a na základe, ktorého bola vypracovaná správa o hodnotení. Pri ďalšom schvaľovaní

je potrebné zohľadniť navrhované opatrenia, pričom tzv. mäkké opatrenia boli navrhnuté formou odporúčania.

6. Stanoviská a ich vyhodnotenie

V zmysle § 35 zákona bolo doručených k zverejnenému návrhu strategického dokumentu a k správe o hodnotení strategického dokumentu na MPSVR SR a MŽP SR 6 stanovísk.

Úrad vlády Slovenskej republiky, sekcia centrálny koordinačný orgán (list č.164-14990/2014/OPS zo dňa 17.3.2014) v liste uvádza, že k Správe o hodnotení strategického dokumentu Operačný program Ľudské zdroje na obdobie 2014 - 2020 predkladajú nasledovnú pripomienku:

- na str. 35, v časti 6.2, navrhujeme do zoznamu strategických dokumentov SR doplniť hlavný strategický dokument SR na využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 - 2020, a to "Partnerskú dohodu SR na roky 2014 - 2020", ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 65 z 12.2. 2014.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Sekcia rozvoja vidieka a priamych platieb (list č.6523/2014 zo dňa 13.3.2014) v stanovisku uvádza, že k predmetnému materiálu nemá pripomienky.

Ministerstvo obrany SR, Sekcia majetku a infraštruktúry (list č.SEMal-12-8/2014 zo dňa 12.3.2014) vo svojom stanovisku uvádza, že po preštudovaní Správy o hodnotení strategického dokumentu Operačný program Ľudské zdroje na obdobie 2014 - 2020 nemajú k predmetnej správe žiadne pripomienky.

Trnavský samosprávny kraj, Sekcia regionálneho rozvoja, Odbor stratégie a programovania (list č.04899/2014/OSaP-002 zo dňa 12.3.2014) vo svojom stanovisku uvádza, že s obsahom Správy o hodnotení strategického dokumentu Operačný program Ľudské zdroje na obdobie 2014 - 2020 súhlasia bez pripomienok.

Ministerstvo hospodárstva, Sekcia podporných programov (list č.469/2014-1200 zo dňa 19.3.2014) - predkladá v prílohe svoje stanovisko, v ktorom sa uvádza nasledovné:

V súvislosti s aktivitami zameranými na podporu podnikania, zvyšovanie podnikateľských zručností a na prepájanie systému vzdelávania s potrebami trhu práce je nevyhnutné upriamiť pozornosť na potrebu zosúladenia opatrení plánovaných v rámci OPLZ a opatreniami plánovanými v rámci pripravovaného Operačného programu Výskum a inovácie pre obdobie 2014 - 2020 (ďalej OPVal) z dôvodu, že v rámci politiky súdržnosti EÚ je uvedená problematika zastrešená viacerými tematickými cieľmi (č. 3, 8 a 10), a ktorá sa v dôsledku toho dotýka aj viacerých operačných programov.

V rámci prioritnej osi 1 OPLZ - Vzdelávanie sú predpokladané opatrenia na podporu celoživotného vzdelávania a podpory vzdelávania a zvyšovania zručnosti zamestnávateľov (podnikateľov) ako aj budúcej pracovnej sily, napr. aktivity zamerané na rozvoj podnikateľských zručností (špecifický cieľ 1.2.1) alebo zvyšovanie zainteresovanosti zamestnávateľov na programoch celoživotného vzdelávania (špecifický cieľ 1.3.1). Aktivity zamerané na rozvoj podnikateľských zručností, stimulovanie podnikateľského ducha a odborné poradenstvo so zameraním na začínajúcich podnikateľov budú podporované aj v rámci OPVal, v rámci prioritnej osi 3 OPVal - Posilnenie konkurencieschopnosti a rastu MSP, najmä aktivitami podnikateľských centier (špecifické ciele 3.1.1 a 3.3.1). V záujme dosiahnutia efektívneho nastavenia intervencií a vylúčenia duplicitnej podpory by spomínané aktivity obidvoch operačných programov mali byť synergické a navzájom komplementárne.

V rámci prioritnej osi 2 OPLZ - Zamestnanosť sú predpokladané opatrenia na podporu vzniku podnikania (vytvorenia živnosti) na nedostatkové remeslá u dlhodobo nezamestnaných (špecifický cieľ 2.1.1) alebo školenia, tréningy, poradenstvo a odborné konzultácie pre začatie podnikania a služieb (špecifický cieľ 2.1.2), resp. programy a projekty zabezpečujúce podporu samozamestnávania mladých ľudí, vrátane absolventov škôl (špecifický cieľ 2.2.1), ktoré znamenajú prienik s aktivitami OPVal spomínanými vyššie, ako aj ďalšími aktivitami, ako napr.

rozvoj alternatívnych foriem podnikania (špecifický cieľ 3.1.1), podpora činnosti a rozvoj podnikateľského centra v Bratislavskom kraji (špecifický cieľ 4.1.1). Pre efektívne nastavenie podpory bude potrebné zadefinovať deliace línie medzi aktivitami realizovanými prostredníctvom OPLZ a aktivitami v rámci OPVal.

V rámci prioritnej osi 3 OPLZ - Sociálne zabezpečenie sú predpokladané opatrenia na podporu rozvoja mikrofinančných programov s prihliadnutím na podporu mikropodnikateľov a MSP. V rámci OPVal sa predpokladá systematická podpora MSP, najmä mikropodnikateľov, prostredníctvom komplexu finančných nástrojov. Finančné produkty podobného charakteru realizuje aj SBA, takéto nástroje ponúkajú aj komerčné banky prostredníctvom úverových línií EIF. Preto by bolo žiaduce, aby boli finančné nástroje realizované v rámci OPLZ komplementárne k finančným nástrojom OPVal a k ďalším finančným nástrojom realizovaným na národnej úrovni tak, aby boli adresované medzery na trhu a nedochádzalo k efektu mŕtvej váhy.

S ohľadom na prierezový charakter podpory podnikania, berúc do úvahy vysokú prepojenosť medzi oboma pripravovanými operačnými programami, je potrebné koordinovať realizáciu spomínaných plánovaných aktivít a opatrení týchto operačných programov. Prepojenosť a komplementarita aktivít OPLZ a OPVal by mohla synergicky znásobiť konečný efekt podpory a môže mať za následok aj zväčšenie jej rozsahu. Takéto zosúladenie a zladenie podpôr v rámci jednotlivých strategických dokumentov zároveň prispeje aj k lepšej orientácii prijímateľov pomoci - podnikateľov o možnostiach podpory ich aktivít.

Vo väzbe na strategickú časť OPLZ veľmi pozitívne hodnotíme fakt, že tento dokument odzrkadľuje a má za cieľ zaviesť do praxe niektoré odporúčania Zákona o malých a stredných podnikoch ("Small Business Act") ako kľúčového strategického dokumentu EÚ na podporu malého a stredného podnikania. Kladne hodnotíme aj to, že dokument reflektuje ciele a prioritné oblasti Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR. Vo všeobecnosti navrhované riešenia a aktivity v rámci jednotlivých špecifických cieľov OPLZ podporujeme a domnievame sa, že okrem iných oblastí majú potenciál prispieť i k zlepšeniu podmienok pre podnikanie MSP, najmä vo vzťahu k zvyšovaniu zručností, lepšieho prepojenia systému vzdelávania s potrebami praxe a k zapájaniu znevýhodnených sociálnych skupín do ekonomických aktivít, resp. podnikania.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Sekcia sociálnej a rodinnej politiky (list č.8231/2014-M_OSSODR a 11725/2014 zo dňa 13.3.2014) vo svojom stanovisku uvádzajú jednu pripomienku a to doplniť na str. 91 správy o hodnotení OP LZ a integrovaný regionálny operačný program text nasledovne:

„Synergia operačných programov v oblasti sociálneho začleňovania bude napĺňaná v téme deinštitucionalizácia sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti, pričom ide najmä o prepojenie mäkkých a tvrdých opatrení, ktorých cieľom je zlepšenie prístupu, dostupnosti ku poskytovaným službám a vykonávaným opatreniam na komunitnej úrovni, vrátane zariadení služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku.“

7. Verejné prerokovanie a jeho závery

Verejné prerokovanie správy o hodnotení vplyvov strategického dokumentu s celoštátnym dosahom na životné prostredie „Operačný program Ľudské zdroje pre obdobie 2014-2020“ sa uskutočnilo dňa 13.3.2014 o 14:00 hod v zasadacej miestnosti č. 117 v priestoroch MPSVR SR.

V rámci prerokovania bol predstavený samotný OP LZ zástupcom MPSVR SR Ing. Albertom Némethom, proces SEA prezentovaný zástupcom MŽP SR Mgr. Petrom Lukáčom a predstavená správa o hodnotení zástupcom spracovateľa RNDr. Ivanom Pirmanom, ktorý sa zameril na predstavenie metodiky environmentálneho hodnotenia, metodický prístup k hodnoteniu prioritných osí a zhrnul výsledky hodnotenia jednotlivých prioritných osí.

V diskusii vystúpili dvaja z prítomných: zástupca KOZ ocenil vypracovanie správy o hodnotení, ktorá podľa neho obsahuje veľa zaujímavých súvislostí, ktoré môžu byť použité aj pri práci

KOZ. Zástupkyňa Ministerstva hospodárstva SR uviedla, že operačný program je spracovaný veľmi detailne a zo strany ministerstva mu vyjadrujú podporu a verí že v budúcnosti budú priority a prioritné osi realizovateľné a že to bude v prospech zamestnanosti a celého Slovenska. Pripomienky alebo otázky k správe o hodnotení alebo k návrhu strategického dokumentu neboli vznesené.

8. Konzultácie

V priebehu procesu SEA bol aktívne využívaný nástroj konzultácií v zmysle § 63 zákona.

V procese príprav operačného programu boli zapojené subjekty na všetkých úrovniach v súlade s princípom partnerstva. MPSVR SR, ako riadiaci orgán pre OP ĽZ vytvorilo pracovnú skupinu pre prípravu programového obdobia na roky 2014 - 2020, v ktorej boli zapojení zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy a územnej samosprávy, subjekty zastupujúce podnikateľské prostredie, sociálni partneri, Slovenská akadémia vied, ako aj zástupcovia horizontálnych princípov, Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity, Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti a reprezentatívne mimovládne organizácie. Súčasne bol vytvorený hlavný expertný tím a mikrotímy pre OP ĽZ za účasti zástupcov ústredných orgánov štátnej správy a externých expertov. Princíp partnerstva sa uplatňoval formou pracovných skupín, pracovných stretnutí a bilaterálnych rokovaní.

Prvé zasadnutie pracovnej skupiny pre prípravu programového obdobia na roky 2014-2020 sa uskutočnilo v apríli 2012 v priestoroch MPSVR SR. Hlavnou témou stretnutia bolo vypracovanie pravidiel pre fungovanie pracovnej skupiny. V nadväznosti na racionalizáciu výkonu pracovnej skupiny bol v apríli 2013 aktualizovaný zoznam členov pracovnej skupiny v zložení nasledovne: Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti (zástupca Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie), MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MV SR, MPaRV SR, ÚV SR/CKO, MF SR, ZMOS, Združenie samosprávnych krajov S8, Rómsky inštitút - Roma Institute, n.o., AZZZ SR, KOZ, RUZ, SAV a Klub 500.

Schválením návrhu orgánov zodpovedných za implementáciu Spoločného strategického rámca pre obdobie 2014 - 2020 na Rade vlády SR pre Partnerskú dohodu na roky 2014 - 2020 v decembri 2012 viedlo k zintenzívneniu procesu príprav v 1. kvartáli roku 2013. V priebehu prvých dvoch mesiacov roku 2013 boli zadefinované oblasti podpory pre jednotlivé prioritné oblasti vo forme zadefinovania špecifických cieľov, investičných priorit a zámerov podpory. Uvedená problematika bola vo finálnej etape osobitne prerokovaná na riadiacom orgáne pre OP ĽZ dňa 19.2.2013, na ktorom sa prediskutovalo aj ďalšie smerovanie rezortov pre napĺňanie ich sektorových národných politík v nadväznosti na prijatý Pozičný dokument EK k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020.

Dňa 20.2.2013 sa na pôde MPSVR SR uskutočnilo 1. neoficiálne technické rokovanie k programovému obdobiu 2014-2020 za účasti zástupcov EK a zástupcov ÚV SR, MF SR, MZVaEZ SR, MPRV SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, MV SR vrátane zástupcov Splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, MDVRR SR zamerané na pripravenosť SR na Partnerskú dohodu v oblasti zamestnanosti, sociálnej inklúzie a vzdelávania, prípravu OP ĽZ, ako aj prvotné vyhodnocovanie ex-ante kondicionalít nevyhnutných pre úspešnú realizáciu OP ĽZ.

V priebehu marca 2013 sa uskutočnilo niekoľko pracovných stretnutí, na ktorých sa prerokovali ďalšie postupy príprav a bola podporená myšlienka aplikácie mikrotímov pre jednotlivé prioritné osi za účasti zástupcov MPSVR SR, MV SR, MŠVVŠ SR a MZ SR s cieľom skoncipovania 1. návrhu OP ĽZ. Súčasne sa dohodlo predloženie parciálnych podkladov za jednotlivé rezorty na MPSVR SR do 15. týždňa roku 2013, aby MPSVR SR mohlo skompletizovať podklady za rezorty aj v nadväznosti na prijaté stanoviská neziskových organizácií.

V apríli až júni 2013 prebehli viaceré pracovné stretnutia s cieľom doladiť 1. pracovnú verziu OP ĽZ, ktorá bola predmetom intenzívnych diskusií a viedla k spoločnému kompromisnému návrhu strategického dokumentu predkladaného na ďalšie kolo rokovaní so zástupcami EK začiatkom júla 2013.

Ďalším dôležitým momentom bolo zasadnutie pracovnej skupiny pre prípravu programového obdobia na roky 2014-2020 v 2. polovici mája 2013, v rámci ktorého sa členovia uzniesli na hlavných záveroch v ďalšom pokračovaní príprav operačného programu. Hlavnou požiadavkou bolo zredukovanie počtu prioritných osí s cieľom sprehľadniť operačný program.

Dňa 1.7.2013 sa uskutočnilo 2. kolo neoficiálneho technického rokovania so zástupcami EK za pozvania ďalších inštitúcií (ÚV SR, MF SR, MZVaEZ SR, MPRV SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, MV SR vrátane zástupcov Splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti). Rokovanie sa sústredilo na sektorové a strategické ciele OP a na diskusiu ku klarifikácii jednotlivých potenciálnych oblastí podpory z ESF a EFRR.

Diskusie k 2. návrhu OP LZ prebiehali v septembri 2013 na úrovni pracovnej skupiny pre prípravu programového obdobia na roky 2014-2020, na rokovaní ktorej sa zúčastnili aj zástupcovia ex-ante hodnotenia a strategického environmentálneho hodnotenia. Zo stretnutia vyplynuli závery v rámci detailnejšej špecifikácie oblastí podpory, lepšieho zacielenia či návrhu niektorých merateľných ukazovateľov. Okrem toho sa zorganizovalo pracovné stretnutie mikrotímov pre jednotlivé oblasti podpory s cieľom precizovať, resp. navrhnúť o. i. vhodnejšie merateľné ukazovatele.

MPSVR SR po dohode s EK zorganizovalo 3. kolo neformálneho dialógu dňa 13.11.2013. Na stretnutí sa riešila najmä strategická oblasť plánovanej podpory v OP LZ a boli precizované stanoviská k otvoreným otázkam oboch partnerských strán. Záverom rokovania bola dohoda o aktualizovaní pracovného dokumentu a súčasne EK ubezpečila slovenskú stranu o jej záujme zrealizovať interaktívnu diskusiu so zástupcami slovenských inštitúcií vo vzťahu k návrhu merateľných ukazovateľov, ktorá sa uskutočnila vo forme seminára koncom novembra 2013 a ktorej cieľom bolo nastaviť vhodný súbor ukazovateľov vo vzťahu k správne zadefinovaným špecifickým cieľom OP.

Na základe pripomienok EK, ex ante hodnotenia a partnerskej pracovnej skupiny pre prípravu programového obdobia 2014-2020 bol spracovaný 3. pracovný návrh OP LZ, ktorý bol predmetom stretnutia pracovnej skupiny pre prípravu programového obdobia na roky 2014-2020 v polovici januára 2014.

V priebehu decembra 2013 a januára 2014 prebehli bilaterálne rokovania medzi spracovateľom správy o hodnotení a gestormi za jednotlivé prioritné osi. Súčasťou týchto rokovaní bolo aj decembrové stretnutie na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

9. Závery vyplývajúce z vyjadrení, stanovísk a verejného prerokovania

V stanovenom termíne bolo na MPSVR SR, resp. na MŽP SR doručených 6 písomných stanovísk dotknutých orgánov k správe o hodnotení a prebehlo verejné prerokovanie.

Všetky stanoviská boli súhlasné a v troch z nich boli vznesené pripomienky na doplnenie textu strategického dokumentu, resp. o jeho zosúladenie s ostatnými strategickými dokumentmi.

Úrad vlády Slovenskej republiky požadoval doplniť medzi strategické dokumenty na úrovni SR aj *"Partnerskú dohodu SR na roky 2014 - 2020"*, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 65 z 12.2. 2014, t.z. v období keď bola schválená aktuálna verzia strategického dokumentu. Pripomienka je v plnom rozsahu akceptovaná a partnerskú dohodu zapracovať do zoznamu dokumentov v rámci OP LZ.

MPSVR SR, Sekcia sociálnej a rodinnej politiky, vo svojom stanovisku uvádza pripomienku doplniť do správy o hodnotení v časti venovanej kumulatívnym vplyvom, konkrétne vzťahu OP LZ a integrovaného regionálneho operačného programu nový text. Požiadavka bude zapracovaná do finálnej verzie strategického dokumentu

MH SR vo svojom stanovisku vysoko hodnotí vlastný strategický dokument a jeho prínos a dáva odporúčania na zosúladenie vybraných aktivít vyplývajúcich z OPLZ a OPVaI.

Uvedené pripomienky sú zapracované do opatrení v rámci stanoviska.

IV. CELKOVÉ HODNOTENIE VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Posúdenie vplyvov na životné prostredie vychádzalo zo environmentálnych cieľov stanovených pre OP ĽZ. Ciele boli stanovené na základe vykonanej analýzy súčasného stavu životného prostredia, určenia potenciálnych vplyvov súvisiacich s implementáciou OP ĽZ, analýzy horizontálnych a sektorových politík, stratégií a koncepcií, ktoré majú vzťah k danej problematike a príslušných právnych predpisov vzťahujúcich sa na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie.

Environmentálne ciele OP ĽZ

Oblasť	Cieľ
Obyvateľstvo a zdravie	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov• Skvalitniť ľudské zdroje v oblasti zdravotníctva• Podporovať zdravie znížením psychických stresov
Ovzdušie a klimatické faktory	<ul style="list-style-type: none">• Znižovať produkciu emisií• Znižovať produkciu emisií skleníkových plynov
Pôda a horninové prostredie	<ul style="list-style-type: none">• Minimalizovať zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov• Predchádzať rizikám z titulu nestability horninového prostredia
Voda	<ul style="list-style-type: none">• Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd• Obmedzovať zásah do vodohospodársky chránených území• Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia
Biodiverzita a ochrana prírody	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov• Zabezpečiť integritu lokalít systému Natura 2000
Krajina	<ul style="list-style-type: none">• Udržať ekologickú stabilitu krajiny• Zachovať integritu krajiny a jej scenerickú hodnotu
Kultúrne dedičstvo	<ul style="list-style-type: none">• Chrániť kultúrne dedičstvo
Materiálne zdroje	<ul style="list-style-type: none">• Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov• Racionálne využívať prírodné zdroje• Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi

Uvedené ciele boli konfrontované so špecifickými cieľmi a aktivitami OP ĽZ definovaných v rámci jednotlivých prioritných osí.

PRIORITNÁ OS 1: Vzdelávanie

Prioritná os 1 Vzdelávanie prispieva k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020, a to:

- znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky podporou inkluzívneho vzdelávania,
- zvýšiť podiel obyvateľstva vo veku 30-34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie, z 23,7 % na minimálne 40 %.

Národný cieľ pre zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky stanovuje do roku 2020 cieľ 6 % a pre zvýšenie podielu obyvateľstva vo veku 30-34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie na 40 %.

Prioritná os je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci Národného programu reforiem pre oblasť vzdelávania a stratégií rezortu. V oblasti miery predčasného ukončovania školskej dochádzky SR plní tak cieľ EÚ 2020, ako aj národný cieľ (v roku 2012 bola dosiahnutá hodnota na úrovni 5,3%).

Prierezovým prvkom prioritnej osi Vzdelávanie a jej implementácie je inkluzívny rozmer vzdelávania na všetkých úrovniach, ktoré prioritná os pokrýva. Žiakom, študentom a osobám so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami bude potrebné venovať zvýšenú pozornosť, tak aby sa zvýšili možnosti ich uplatnenia na trhu práce.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci prioritnej osi 1 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- Skvalitniť ľudské zdroje v oblasti zdravotníctva
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov

Nepriamo, prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania environmentálneho povedomia, je možné dosiahnuť súlad s nasledovnými cieľmi:

- Znižovať produkciu emisií
- Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd
- Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia
- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov
- Chrániť kultúrne dedičstvo
- Zvýšiť efektívnosť využívania energetických zdrojov
- Racionálne využívať prírodné zdroje
- Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 2: Zamestnanosť

Prioritná os Zamestnanosť prispieva k napĺňaniu jedného z tematických cieľov stratégie Európa 2020, a to dosiahnuť 75% podiel zamestnaného obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov. Slovenská republika si v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti podpory zamestnanosti a mobility pracovnej sily zadefinovala konkrétny cieľ: „Dosiahnuť 72% mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov do roku 2020“. Hlavné opatrenia na zvýšenie zamestnanosti a mobility pracovnej sily sú rozpracované v rámci Národného programu reforiem SR 2013. Prioritná os je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci národného programu reforiem pre oblasť zamestnanosti.

Z hľadiska jednotlivých zložiek životného prostredia sa negatívne ani pozitívne vplyvy neočakávajú. Vplyvy implementácie cieľov a aktivít prioritnej osi sa premietajú do sociálnej oblasti, kde môžu pozitívne ovplyvňovať predovšetkým duševné zdravie.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci prioritnej osi 2 majú potenciál podporovať predovšetkým 1 cieľ, ktorým je:

- Podporovať zdravie znížením psychických stresov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 3: Sociálne začlenenie

Prioritná os Sociálne začlenenie prispieva k napĺňaniu jedného z cieľov stratégie Európa 2020, a to znížiť počet osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v Európskej únii aspoň o 20 miliónov. Slovenská republika si v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti

odstraňovania chudoby zadefinovala konkrétny cieľ „Vymaniť najmenej 170 tis. ľudí z rizika chudoby a vylúčenia do roku 2020“. Hlavné opatrenia na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia sú rozpracované v rámci Národného programu reforiem SR na rok 2013. Prioritná os je v súlade s napĺňaním úloh prijatých v rámci Národného programu reforiem pre oblasť sociálnej inklúzie.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci prioritnej osi 3 majú potenciál podporovať predovšetkým 1 cieľ, ktorým je:

- Podporovať zdravie znížením psychických stresov

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 4: Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

Prioritná os Integrácia marginalizovaných rómskych komunít reflektuje ciele stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti (zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 75%), v oblasti vzdelávania (znižovať podiel osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku, minimálne 40 % podiel obyvateľov vo veku 30 - 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie) a v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia (znižovať počet osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením aspoň o 20 mil.).

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci prioritnej osi 4 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov

Nepriamo, prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania environmentálneho povedomia, je možné dosiahnuť súlad s nasledovnými cieľmi:

- Znižovať produkciu emisií
- Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd
- Zabezpečiť protipovodňovú ochranu územia
- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov
- Racionálne využívať prírodné zdroje
- Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi

Nesúlad so stanovenými environmentálnymi cieľmi nebol identifikovaný ani v jednom prípade.

PRIORITNÁ OS 5: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK

Zámerom prioritnej osi je zabezpečiť v súlade s legislatívou EÚ prístup obyvateľov z prostredia separovaných a segregovaných rómskych komunít k bývaniu, k pitnej a úžitkovej vode, adekvátnym inžinierskym sieťam, a pravidelný odvoz komunálneho odpadu v súlade s hygienickými normami. Prostredníctvom prioritnej osi bude tiež podporená dostupnosť vzdelávacích zariadení na úrovni materských škôl v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. S cieľom zlepšiť prístup k pracovným príležitostiam a vytvoriť optimálne podmienky pre podporu komunitného rozvoja a komunitných služieb budú investície nasmerované aj do oblasti sociálnej infraštruktúry a budovania subjektov sociálnej ekonomiky s relevantnou konzultačno-poradenskou asistenciou.

Z analýzy vyplýva, že ciele a aktivity navrhnuté v rámci prioritnej osi 5 majú potenciál podporovať predovšetkým tieto stanovené environmentálne ciele:

- Zabezpečiť zdravé životné podmienky obyvateľov
- Podporovať zdravie znížením psychických stresov

- Predchádzať vzniku odpadov, zlepšiť podmienky nakladanie s odpadmi
- Nezhoršovať ekologický a chemický stav vôd
- Racionálne využívať prírodné zdroje

Potenciálny konflikt bol identifikovaný s nasledovnými environmentálnymi cieľmi:

- Zabezpečiť ochranu cenných častí prírody a funkčnosti ekosystémov
- Zabezpečiť integritu lokalít systému Natura 2000
- Udržať ekologickú stabilitu krajiny.

PRIORITNÁ OS 6: Technická pomoc

Realizácia cieľov PO6 nemá žiadny vzťah k stanoveným environmentálnym cieľom.

Kumulatívne a synergické vplyvy

Kumulatívne a synergické vplyvy sa prejavujú v rovine vzájomného dopĺňania a prekryvania pôsobnosti jednotlivých prioritných osí. Znamená to, že niektoré skupiny obyvateľstva môžu byť podchytené a riešené z viacerých prioritných osí a viacerými špecifickými cieľmi. Synergické pôsobenie sa najvýraznejšie prejaví pri rómskych marginalizovaných komunitách, ktoré môžu prijať podporu zo všetkých podporných mechanizmov jednotlivých prioritných osí.

Kumulatívne a synergické vplyvy sa objavujú aj v rovine prepojenia opatrení OP ĽZ s inými operačnými programami:

- OP ĽZ a OP Výskum a Inovácie
- OP ĽZ a OP Efektívna verejná správa
- OP ĽZ a OP Fondu pre najodkázanejšie osoby (FEAD)
- OP ĽZ a Integrovaný regionálny operačný program
- OP ĽZ a Program rozvoja vidieka
- OP ĽZ a OP Kvalita životného prostredia
- OP ĽZ a OP Integrovaná infraštruktúra

Vo väzbe kumulatívnych a synergických efektov na environmentálne vplyvy možno konštatovať, že ku kumulácii negatívnych vplyvov nemôže dôjsť, nakoľko v rámci posudzovania boli v podstate identifikované len pozitívne vplyvy.

Záver vyhodnotenia vplyvov na životné prostredie

Celý operačný program je nastavený tak, že po vyhodnotení potenciálnych vplyvov na životné prostredie a zdravie jednoznačne prevažujú pozitívne vplyvy, a to predovšetkým v socioekonomickej oblasti.

Implementácia opatrení OP ĽZ bude mať významný priaznivý vplyv na zdravie ľudí, predovšetkým v súvislosti s realizáciou cieľov:

- 1.3.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácie, v rámci ktorého sú zakomponované intervencie v oblasti skvalitnenia ľudských zdrojov v oblasti zdravotníctva, ktoré vytvárajú potenciál pre zlepšenie zdravia ľudí.
- 4.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania (vzťahuje sa na MRK).
- 5.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania.

Nepriamy vplyv na zdravie majú aj aktivity v oblasti zvyšovania zamestnanosti, odstraňovania rodovej nerovnosti a sociálnej inklúzie, ktoré sa pozitívne odrážajú predovšetkým v oblasti duševného zdravia.

Mäkké opatrenia v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie majú neutrálny, resp. mierne pozitívny vzťah k životnému prostrediu, ktorý sa prejavuje nepriamo vyššou environmentálnou zodpovednosťou, získanou rôznymi formami vzdelávania a osvetly.

Technické opatrenia sú navrhované iba v rámci prioritnej osi 5, cieľa 5.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania. Ani v súvislosti s implementáciou tohto cieľa sa významné vplyvy na zložky životného prostredia neočakávajú. Z hľadiska ochrany vôd je možné očakávať mierny pozitívny vplyv v súvislosti s budovaním technickej infraštruktúry, ktorá môže obmedziť znečisťovanie podzemných a povrchových vôd. Na druhej strane, budovanie nových záchytných zariadení na odber vody môže ovplyvniť režim podzemných vôd. Tieto opatrenia je možné realizovať iba na základe hydrogeologického posúdenia.

Podpora aktivít zameraných v rámci uvedeného špecifického cieľa na riešenie problematiky komunálneho odpadu má významný pozitívny vplyv na ŽP, nakoľko sa jedná o jeden z najvypuklejších problémov vo vzťahu k marginalizovaným rómskym komunitám.

Budovanie infraštruktúry môže vyvolať potenciálny konflikt so záujmami ochrany prírody a krajiny, nakoľko mnoho sídiel MRK je lokalizovaných v blízkosti chránených území. V súčasnosti je výrazným limitujúcim faktorom ovplyvňujúcim rozvoj hospodárskych aktivít predovšetkým rozmiestnenie území sústavy Natura 2000. Na Slovensku je v súčasnosti vyhlásených 473 území európskeho významu, ktoré zaberajú 11,9 % rozlohy SR a 41 chránených vtáčích území so záberom 26,2 % rozlohy SR. Vzhľadom na povahu navrhovaných aktivít sa významné vplyvy na chránené územia neočakávajú. Eventuálne vplyvy sú miestne špecifické a ich riešenie je relevantné na úrovni projektov, v rámci procesu EIA a postupov stavebného konania.

Posúdenie cezhraničných vplyvov

Vzhľadom na charakter dokumentu, v ktorom dominuje sociálny rozmer, sa nepriaznivé cezhraničné environmentálne vplyvy nepredpokladajú.

V. CELKOVÉ HODNOTENIE VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU S CELOŠTÁTNYM DOSAHOV NA NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU ALEBO SÚVISLÚ EURÓPSKU SÚSTAVU CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000)

V rámci cieľa 5.1.1. je v prostredí separovaných a segregovaných rómskych komunít plánovaná realizácia „tvrdých“ technických opatrení, zameraných na budovanie inžinierskych sietí, základnej technickej infraštruktúry (kanalizácia, asfaltové cesty, spevnené cesty) a podporu prístupu k pitnej a úžitkovej vode, s dôrazom na nízkonákladové opatrenia, ako napr. vŕtanie a kopanie studní. Vzhľadom k tomu, že mnohé z komunít sa nachádzajú v blízkosti chránených území sústavy Natura 2000 (územia európskeho významu, chránené vtáčie územia), s možnosťou ich ovplyvnenia, bude potrebné realizáciu konkrétnych projektov vyhodnotiť v súlade so Smernicou o biotopoch, ktorej požiadavky sú premietnuté do zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Pre realizáciu projektov s možným dopadom na lokality systému Natura 2000 sú rozhodujúce znenia článkov 6(3) a 6(4) Smernice o biotopoch, ktoré upravujú povinnosť a postup primeraného hodnotenia plánov alebo projektov.

Pred realizáciou akéhokoľvek plánu alebo projektu, ktorý priamo nesúvisí s určitou lokalitou Natura 2000, alebo nie je pre starostlivosť o ňu nevyhnutný, ale pravdepodobne bude mať na túto lokalitu významný vplyv buď samostatne alebo v kombinácii, je však potrebné:

- vykonať primerané hodnotenie predmetného plánu alebo projektu, vrátane kumulatívneho vplyvu ostatných plánov alebo projektov na lokality Natura 2000, z hľadiska cieľov ochrany týchto lokalít;
- primerané hodnotenie je potrebné vykonať bez ohľadu na to, či je plán alebo projekt plánovaný priamo v tejto lokalite alebo mimo nej (čo predstavuje posúdenie širšieho územia);
- navrhnuť a rovnakým postupom preveriť rovnocenné alternatívne riešenia predmetného plánu alebo projektu.

Ak z primeraného hodnotenia vyplynie, že plán alebo projektu bude mať významný nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality Natura 2000, alebo ak aj po vykonaní primeraného hodnotenia zostávajú pochybnosti o významnosti vplyvov, projekt môže byť schválený len podľa postupu v článku 6(4) smernice o biotopoch, t. j. vtedy, ak je vo verejnom záujme. V takýchto prípadoch je vždy potrebné navrhnuť tzv. kompenzačné opatrenia, ktorými sa primerane nahradí strata biotopov alebo druhov európskeho významu a zmena funkcií a úlohy lokality v sústave Natura 2000. Medzi kompenzačné opatrenia patrí napr. obnova biotopov, vytvorenie náhradných lokalít alebo vyhlásenie novej porovnateľnej lokality sústavy Natura 2000.

Pri zásahoch do druhov a biotopov, ktoré sú predmetom osobitného záujmu - tzv. prioritné druhy alebo prioritné biotopy európskeho významu - je možné plán alebo projekt s významným nepriaznivým vplyvom na Natura 2000 schváliť jedine z dôvodov zachovanie ľudského zdravia, bezpečnosti obyvateľstva, zlepšenia životného prostredia alebo z iného naliehavého dôvodu vyššieho verejného záujmu, ktorý určí EK.

O navrhovaných kompenzačných opatreniach plánu alebo projektu schváleného vo vyššom verejnom záujme sú členské štáty povinné vždy podať EK informáciu. EK stanovila formát predkladania informácie podľa článku 6(4) smernice o biotopoch, ktorý obsahuje popis plánu alebo projektu, popis predmetného územia Natura 2000, výsledky primeraného posúdenia (posúdenie alternatív, dôvody vyššieho verejného záujmu, odôvodnenie schválenej alternatívy, zmierňujúce opatrenia, kompenzačné opatrenia a ďalšie údaje). EK informáciu zoberie na vedomie, resp. v prípade výskytu prioritných druhov alebo biotopov európskeho významu vydá k nej stanovisko.

VI. ZÁVERY

1. Výsledok procesu posudzovania

Na základe výsledku procesu posudzovania vplyvov strategického dokumentu s celoštátnym významom „**Operačný program Ľudské zdroje pre obdobie 2014 - 2020**“ na životné prostredie v súlade s ustanoveniami zákona, pri ktorom sa zväžil význam očakávaných vplyvov strategického materiálu na životné prostredie, chránené územia a zdravie obyvateľstva, z hľadiska ich pravdepodobnosti, rozsahu a trvania, so zameraním najmä na súlad s ostatnými strategickými dokumentmi na cezhraničnej, národnej a regionálnej úrovni, úroveň spracovania oznámenia, určený rozsah hodnotenia, úroveň spracovania správy o hodnotení strategického dokumentu, výsledku verejného prerokovania pre správu o hodnotení strategického dokumentu, došlých stanovísk a konzultácií počas celého priebehu procesu posudzovania a za súčasného stavu poznania

s a o d p o r ú č a

schválenie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Operačný program Ľudské zdroje pre obdobie 2014 - 2020“ v znení, v ktorom bol predložený na posudzovanie vplyvov na životné prostredie a na základe, ktorého bola vypracovaná správa o hodnotení. Pri ďalšom schvaľovaní je potrebné zohľadniť opatrenia uvedené v kapitole VII. tohto odborného posudku, pričom tzv. mäkké opatrenia sú predložené vo forme odporúčaní.

Ak budú konkrétne projekty, predkladané v rámci tohto operačného programu, spadať pod posudzovanie vplyvov činností na životné prostredie podľa tretej časti zákona, resp. pod

Smernicu o biotopoch, musí byť environmentálne posudzovanie, resp. primerané hodnotenie vykonané ešte pred vydaním povolenia podľa osobitných predpisov.

2. Odporúčaný variant

Na schválenie sa **odporúča posudzovaný variant** tak ako bol prezentovaný v správe o hodnotení.

V správe o hodnotení bolo preukázané, že posudzovaný variant vykazuje mierne pozitívne vplyvy aj oproti stavu, ak by sa strategický dokument nerealizoval.

3. Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu

Na základe došlých pripomienok sa odporúča zväžiť ich zapracovanie do strategického dokumentu.

Jedná sa o stanovisko Úradu vlády Slovenskej republiky, sekcie centrálny koordinačný orgán k správe o hodnotení s *požiadavkou* doplniť do zoznamu strategických dokumentov SR uvedených v OP ĽZ aj hlavný strategický dokument SR na využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 - 2020, a to "Partnerskú dohodu SR na roky 2014 - 2020", ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 65 z 12.2. 2014.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Sekcia sociálnej a rodinnej politiky vo svojom stanovisku uvádzajú pripomienku doplniť k časti venovanej synergii strategických dokumentov OP ĽZ a Integrovaný regionálny operačný program text nasledovne:

„Synergia operačných programov v oblasti sociálneho začleňovania bude napĺňaná v téme deinštitucionalizácia sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti, pričom ide najmä o prepojenie mäkkých a tvrdých opatrení, ktorých cieľom je zlepšenie prístupu, dostupnosti ku poskytovaným službám a vykonávaným opatreniam na komunitnej úrovni, vrátane zariadení služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku.“

4. Odôvodnenie stanoviska z posúdenia vplyvov na životné prostredie strategického dokumentu

Stanovisko bolo vypracované podľa § 17 ods. 12 zákona na základe oznámenia, určeného rozsahu hodnotenia, správy o hodnotení k OP ĽZ, verejného prerokovania k správe o hodnotení, odborného posudku a konzultácií.

Pri hodnotení podkladov a vypracovaní stanoviska sa postupovalo podľa ustanovení zákona, vyhlášky MŽP SR č. 113/2006 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie a požiadaviek smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES o posudzovaní vplyvov určitých plánov a programov na životné prostredie.

Pri odporúčaní strategického dokumentu s celoštátnym dosahom OP ĽZ sa brali do úvahy environmentálne, sociálne a hospodárske vplyvy na cezhraničnej, národnej a regionálnej úrovni.

Z výsledku posudzovania vplyvov na životné prostredie OP ĽZ vyplynulo, že strategický dokument vo verzii z februára 2014 je prijateľný z hľadiska celkových (negatívnych i pozitívnych) vplyvov na životné prostredie.

V správe o hodnotení boli špecifikované, popísané a hodnotené všetky významné vplyvy OP ĽZ na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Správa o hodnotení ako aj odborný posudok odborne spôsobilej osoby jednoznačne preukázali potenciál pozitívnych vplyvov OP ĽZ na životné prostredie, ako aj eliminovateľnosť resp. minimalizovateľnosť potenciálnych negatívnych environmentálnych vplyvov implementácie operačného programu za predpokladu realizácie preventívnych opatrení a zabezpečenia monitoringu environmentálnej optimálnosti a jeho implementácie v polohe jednotlivých projektov.

5. Návrh monitoringu

Preskúmanie vykonávania a pokroku pri dosahovaní napĺňania cieľov OP ĽZ sa bude zabezpečovať prostredníctvom monitorovacieho výboru, ktorý sa zriadi v súlade s čl. 47 všeobecného nariadenia do troch mesiacov od dátumu oznámenia rozhodnutia Komisie o prijatí programu. Predsedom Monitorovacieho výboru je zástupca MPSVR SR, ako riadiaceho orgánu. Členmi Monitorovacieho výboru budú zástupcovia štátnej a verejnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, zástupcovia hospodárskych a sociálnych partnerov, zástupcovia SORO a zástupcovia tretieho sektora. Monitorovací výbor skúma všetky otázky, ktoré ovplyvňujú výkonnosť programu, ako aj závery z preskúmania výkonnosti programu. Ďalej poskytuje konzultácie a môže predkladať pripomienky v kontexte vykonávania a hodnotenia programu. Súčasťou Monitorovacieho výboru je monitorovanie opatrení prijatých v nadväznosti na jeho pripomienky.

Monitorovanie plnenia OP ĽZ bude vykonávané na základe zoznamu špecifických ukazovateľov, ktoré sú súčasťou OP ĽZ.

Nakoľko sú vybrané ukazovatele spojené s realizáciou OP ĽZ pravidelne vyhodnocované a sledované SAŽP už v súčasnosti, nie je potrebné stanovovať ukazovatele environmentálneho monitoringu.

6. Vyhlásenie sumarizujúce, ako boli začlenené úvahy o environmentálnych aspektoch do strategického dokumentu, ako bola zohľadnená správa o hodnotení strategického dokumentu, ako boli zohľadnené stanoviská verejnosti k správe o hodnotení strategického dokumentu, výsledky uskutočnených konzultácií, dôvody výberu schváleného strategického dokumentu v porovnaní s inými prijateľnými variantmi a informácia o opatreniach, o ktorých sa rozhodlo v súvislosti s monitoringom

Z vyhodnotenia environmentálnych vplyvov súvisiacich s OP ĽZ vyplynulo, že pri jeho implementácii jednoznačne prevažujú pozitívne vplyvy na životné prostredie a zdravie, ktoré sa premietajú predovšetkým v socioekonomickej oblasti. Z analýzy jednotlivých prioritných osí a špecifických cieľov vyplynuli príležitosti na zlepšenia, ktoré by mohli jednak pomôcť k riešeniu celospoločenských problémov v oblasti životného prostredia, a jednak by reagovali na výzvy súvisiace so stratégiou Európa 2020, hlavne v oblasti nízkouhlíkového hospodárstva.

Opatrenia navrhované v rámci správy o hodnotení sú na základe vznesených pripomienok doplnené a rozpracované pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a marginalizované rómske komunity a na synergii jednotlivých operačných programov.

- V oblasti vzdelávania sa opatrenia viažu na trendy posilňovania pozície environmentálnych odvetví na trhu a na nízke environmentálne povedomie, ktoré sa prejavuje u obyvateľov všetkých vekových úrovní. V rámci OP ĽZ sa odporúča dôslednejšie venovať tejto problematike v rámci ŠC 1.1.1; 1.2.1; 1.3.1. a 1.3.2.
- Vzhľadom k tomu, že nízke environmentálne povedomie je mimoriadne vypuklé u MRK, bude potrebné prijať osobitný prístup k tejto problematike v rámci ŠC 4.1.1. a 5.1.2.
- V rámci politiky zamestnanosti bude v súlade s výzvami stratégie Európa 2020 potrebné pripraviť systémové opatrenia, ktoré by v budúcnosti zabezpečili posilnenie zamestnanosti v oblasti tzv. zelených profesií (green jobs). Tieto požiadavky sú odporúčané zapracovať v rámci ŠC 2.1.2 a 2.2.1.
- Jedným z najzávažnejších problémov súvisiacich s MRK je vytváranie nelegálnych skládok odpadov, z ktorých niektoré predstavujú historické staré záťaže. S ich existenciou súvisí riziko nákaz a infekčných ochorení a potenciálne riziko poškodzovania ďalších zložiek životného prostredia. Za účelom eliminácie environmentálnych a zdravotných rizík by bolo potrebné venovať sa tejto problematike systematicky, od identifikácie až po sanáciu skládok a regeneráciu územia. Priestor pre riešenie tejto problematiky je v rámci a OP 5 (ŠC 5.1.1), prípadne v koordinácii s cieľmi OP Kvalita životného prostredia.

- Skoordinovať a časovo zosúladiť realizáciu aktivít vyplývajúcich z OP ĽZ s ostatnými súvisiacimi strategickými dokumentmi, hlavne s OPVal v zmysle stanoviska MH SR.

Všetky vyššie uvedené opatrenia **majú odporúčací charakter** a spôsob ich zapracovania do OP ĽZ závisí na možnostiach, ktoré vytvárajú navrhované špecifické ciele v rámci jednotlivých prioritných osí.

V súvislosti s prioritnou osou 5 a realizáciou "tvrdých" opatrení spojených s budovaním infraštruktúry a vodných zdrojov v MRK sa navrhujú tieto opatrenia:

- V prípade budovania nových vodných zdrojov pre zásobovanie MRK rešpektovať požiadavky vodného zákona č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov a vyhlášky MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. Projekty navrhovať na základe predchádzajúceho hydrogeologického posúdenia.
- V prípade hydrogeologického prieskumu pre zabezpečenie vodných zdrojov v MRK postupovať v zmysle požiadaviek zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov.
- Pri navrhovaní projektov rešpektovať podmienky ochrany vôd definovaných v stanovených chránených vodohospodárskych oblastiach, ochranných pásmach vodárenských zdrojov a ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojoch minerálnych vôd.
- V prípade realizácie stavieb realizovať opatrenia na odstránenie rizík vyplývajúcich z nestability horninového prostredia.
- Pri záberoch pôdy postupovať v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o IPKZ a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákonom č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.
- Pre stavby potenciálne ovplyvňujúce územia Natura 2000 zabezpečiť proces hodnotenia podľa čl. 6(3) a 6(4) smernice o biotopoch.
- Zabezpečiť ochranu kultúrneho dedičstva v súlade so zákonom č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.
- Znižovať nároky na zdroje surovín recykláciou a efektívnym využívaním materiálov.
- Pri príprave projektov zohľadňovať potrebu adaptácie na zmenu klímy.

7. Informácia pre schvaľujúci orgán o zainteresovanej verejnosti pri posudzovaní vplyvov strategických dokumentov

Zainteresovaná verejnosť je podľa § 24 zákona verejnosť, ktorá má záujem alebo môže mať záujem na postupoch environmentálneho rozhodovania. Medzi zainteresovanú verejnosť patrí najmä fyzická osoba podľa § 24a zákona, právnická osoba podľa § 24b alebo § 27 zákona, občianska iniciatíva podľa § 25 zákona a občianske združenie podporujúce ochranu životného prostredia podľa § 26 zákona.

V procese posudzovania vplyvov strategického dokumentu **nebola** identifikovaná zainteresovaná verejnosť.

VII. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

1. Spracovatelia stanoviska

Ministerstvo životného prostredia SR
odbor environmentálneho posudzovania

Mgr. Peter Lukáč

2. Potvrdenie správnosti údajov

RNDr. Gabriel Nižňanský
riaditeľ odboru environmentálneho posudzovania
Ministerstvo životného prostredia SR

3. Miesto a dátum vydania stanoviska

Bratislava, 2014